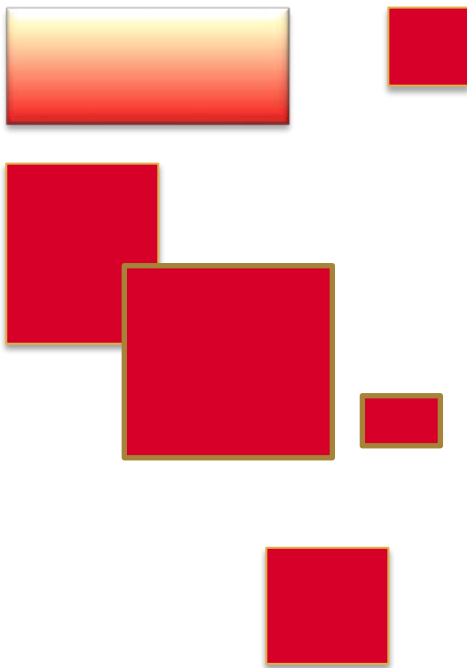

Renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinne przyznane w 2021 roku z powodu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

Warszawa 2022

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Opracował: Andrzej Czajkowski Wydział Badań Statystycznych

Akceptowała: Izabela Tomczyk Wicedyrektor Departamentu

Statystyki i Prognoz Aktuarialnych

www.zus.pl

www.psz.zus.pl

SPIS TREŚCI

	Str.
1. Wprowadzenie.....	5
2. Poszkodowani w wypadkach przy pracy – dane GUS.....	8
3. Renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez ZUS.....	10
4. Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane przez ZUS w 2021 roku.....	12
5. Renty rodzinne wypłacane przez ZUS.....	43
6. Renty rodzinne wypadkowe przyznane przez ZUS w 2021 roku.....	45
7. Podsumowanie.....	52

1. WPROWADZENIE

Wszystkie osoby aktywne zawodowo są w grupie ryzyka utraty zdolności do pracy w wyniku wypadku w czasie wykonywania obowiązków służbowych. Pracownik, który uległ urazowi w trakcie wykonywania czynności na rzecz pracodawcy lub cierpi na chorobę zawodową może otrzymać świadczenie pieniężne z ubezpieczenia wypadkowego.

W myśl obowiązujących od 1 stycznia 2003 r. przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. 2019 poz. 1205, z późn. zm.) oraz z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. 2020 poz. 984), osobie ubezpieczonej, która uległa wypadkowi przy pracy lub u której stwierdzono chorobę zawodową, a także członkom rodziny w przypadku śmierci ubezpieczonego wskutek takiego wypadku lub choroby - przysługują następujące świadczenia:

- zasiłek chorobowy - dla ubezpieczonego, u którego stwierdzono czasową niezdolność do pracy spowodowaną wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową,
- świadczenie rehabilitacyjne - dla ubezpieczonego, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego z tytułu wypadku lub choroby zawodowej jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokuje odzyskanie zdolności do pracy,
- zasiłek wyrównawczy - dla ubezpieczonego będącego pracownikiem, którego wynagrodzenie uległo obniżeniu wskutek stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu,
- jednorazowe odszkodowanie - dla ubezpieczonego, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, lub dla członków rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty,
- renta z tytułu niezdolności do pracy - dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej,
- renta szkoleniowa - dla ubezpieczonego, w stosunku do którego orzeczono celowość przekwalifikowania ze względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie spowodowaną wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową,
- renta rodzinna - dla członków rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty uprawnionego do renty z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej,
- dodatek pielęgnacyjny,
- dodatek do renty rodzinnej - dla sieroty zupełnej.

Poniższe opracowanie zawiera analizę świadczeń długookresowych przyznanych poszkodowanym w skutek wypadków przy pracy lub chorób zawodowych, tj.:

- rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych – ubezpieczonym z orzeczoną całkowitą lub częściową niezdolnością do pracy,
- rent rodzinnych wypadkowych – członkom rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty.

* * *

Pojęciem **wypadku przy pracy** określa się zdarzenie nagłe, nieplanowane i niepożądane, wywołane przyczyną zewnętrzną, którego skutkiem jest uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy, a także:
- podczas podróży służbowej, podczas szkolenia w zakresie samoobrony lub przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy dokonuje się w protokole powypadkowym – w odniesieniu do pracowników albo w karcie wypadku przy pracy – w odniesieniu do pozostałych ubezpieczonych w trybie określonym przepisami Kodeksu pracy oraz rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie wzoru protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy (Dz. U. 2019 poz. 1071).

Podmioty ustalające okoliczności i przyczyny wypadku przy pracy to m.in.:

- pracodawca – w stosunku do pracowników,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych – w stosunku do prowadzących pozarolniczą działalność oraz osób z nimi współpracujących, w tym przypadku zgłoszenia wypadku przy pracy dokonuje się niezwłocznie w terenowej jednostce organizacyjnej Zakładu, właściwej ze względu na siedzibę prowadzenia działalności.

Podstawą przyznania i wypłaty świadczenia długoterminowego jest orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, który stwierdza na podstawie posiadanej dokumentacji (protokołu powypadkowego, karty wypadku) związek niezdolności do pracy z wypadkiem.

Tryb uznawania zdarzenia za wypadek przy pracy, kwalifikacja prawna zdarzenia, wzór karty wypadku i termin jej sporządzania są określone w Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 stycznia 2022 r. (Dz. U. 2022 poz. 223).

Zgodnie z Kodeksem pracy za **chorobę zawodową** uważa się chorobę wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych narażeniem zawodowym. Przy czym rozpoznanie choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika może nastąpić w okresie jego zatrudnienia w narażeniu zawodowym albo po zakończeniu pracy w takim narażeniu, pod warunkiem wystąpienia udokumentowanych objawów chorobowych w okresie ustalonym w wykazie chorób zawodowych. Wykaz 26 chorób, które są uznawane za zawodowe, szczegółowe zasady postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmioty właściwe w tych sprawach zostały określone w Obwieszczeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 2013 r. (Dz. U. 2013 poz. 1367, z późn. zm.).

Podstawę do przyznania świadczeń z tytułu choroby zawodowej stanowi decyzja o stwierdzeniu choroby zawodowej wydana przez właściwego inspektora sanitarnego, który w celu wydania decyzji wykorzystuje:

- materiał dowodowy,
- ocenę narażenia zawodowego pracownika,
- orzeczenie lekarza orzecznika o stopniu i trwałości naruszenia sprawności organizmu powodującego utratę zdolności do pracy i jego związku z chorobą.

* * *

Źródłem danych do niniejszego opracowania było przeprowadzone w poszczególnych oddziałach ZUS pełne ankietowe badanie statystyczne, w wyniku którego zgromadzono dane o 1 389 osobach, którym w 2021 r. przyznano rentę wypadkową z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej oraz dane o 255 rodzinnych rentach wypadkowych przyznanych w 2021 r.

Uwaga: Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości "ogółem".

2. Poszkodowani w wypadkach przy pracy – dane GUS

Wszelkie działania prowadzone przez pracodawcę dla zapewnienia bezpieczeństwa i higieny warunków pracy wiążą się z prewencją wypadkową. Dane o wypadkach przy pracy pochodzą ze Statystycznej karty wypadku Z-KW i dotyczą pracujących w gospodarce narodowej z wyłączeniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, w których informacje dotyczą tylko pracowników cywilnych. Informacje o wypadkach przy pracy dostarczają danych o zaistniałych wypadkach przy pracy oraz o osobach poszkodowanych w tych wypadkach, przyczynach oraz konsekwencjach wypadków przy pracy. Zakres przedmiotowy karty wypadku przy pracy jest dostosowany do europejskich statystyk wypadków przy pracy (ESAW).

Celem prowadzonego przez GUS badania wypadków przy jest dostarczenie informacji o zaistniałych wypadkach przy pracy, osobach poszkodowanych oraz konsekwencjach i przyczynach wypadków. Informacje te służą do podejmowania decyzji w zakresie profilaktyki oraz są pomocne w prowadzeniu analiz w obszarze bezpieczeństwa pracy.

W 2021 roku zgłoszono 68,8 tys. osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy, o 9,6% więcej niż w 2020 r. Udział osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych wyniósł 0,3% (analogicznie jak w 2020 roku.), w wypadkach ciężkich - 0,5% (spadek o 0,1 p. proc.). Natomiast liczba osób poszkodowanych w wypadkach z innym skutkiem (lekkich) zwiększyła się o 9,7%.

Wskaźnik wypadkowości ogółem (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie), tj. *liczba osób poszkodowanych na 1000 pracujących*, wyniósł 5,10 w 2021 r. wobec 4,62 w 2020 r. Największy wskaźnik wypadkowości odnotowano w województwach: podlaskim (6,53), opolskim (6,32) oraz warmińsko-mazurskim (6,13), a najniższy w województwach: mazowieckim (3,67) i małopolskim (3,91).

Tabl. 1 Poszkodowani w wypadkach przy pracy^{*)} według wybranych sekcji gospodarki narodowej^{)} w 2021 r.**

Wyszczególnienie	a – liczby bezwzględne b – na 1000 pracujących	Ogółem		W wypadkach		
		w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	śmiertelnych	ciężkich	z innym skutkiem
OGÓŁEM	a	68 777	100,0	218	374	68 185
	b	5,10	x	0,02	0,03	5,05
w tym:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	a	855	1,2	9	10	836
	b	4,99	x	0,05	0,06	4,88
Górnictwo i wydobywanie	a	2 081	3,0	11	11	2 059
	b	14,17	x	0,07	0,07	14,03
Przetwórstwo przemysłowe	a	23 654	34,4	48	179	23 427
	b	8,27	x	0,02	0,06	8,19
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	a	649	0,9	4	8	637
	b	5,96	x	0,04	0,07	5,85
Budownictwo	a	4 108	6,0	53	64	3 991
	b	4,56	x	0,06	0,07	4,43
Handel i naprawy	a	9 085	13,2	20	30	9 035
	b	3,72	x	0,01	0,01	3,70
Transport i gospodarka magazynowa	a	5 780	8,4	37	21	5 722
	b	6,17	x	0,04	0,02	6,11
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	a	2 784	4,0	4	5	2 775
	b	4,19	x	0,01	0,01	4,17
Edukacja	a	3 370	4,9	5	3	3 362
	b	2,79	x	0,00	0,00	2,79
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	a	7 365	10,7	4	4	7 357
	b	8,20	x	0,00	0,00	8,20

^{*)} zgłoszonych w danym okresie.

^{**)} według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007.

Źródło : Dane statystyczne GUS – Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy – Informacje sygnałowe: „Wypadki przy pracy w 2021 r. (dane wstępne)” kwiecień 2022.

3. Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe wypłacane przez ZUS

Z roku na rok obserwujemy spadek liczby wypłacanych rent z tytułu niezdolności do pracy, w tym także rent wypadkowych.

W 2021 r. wypłacano przeciętnie miesięcznie 638,6 tys. rent z tytułu niezdolności do pracy, w tym 148,3 tys. rent wypadkowych. W 2021 roku w porównaniu z rokiem poprzednim przeciętna miesięczna liczba rencistów była niższa o 5,8%, a rencistów pobierających renty wypadkowe o 4,9%.

Przeciętna miesięczna wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy kształtowała się na poziomie 2 088,27 zł., zaś renty wypadkowej była blisko 1,7 razy wyższa i wynosiła 3 511,89 zł. W porównaniu z rokiem 2020 przeciętna miesięczna wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy była wyższa o 4,5%, a renty wypadkowej o 5,8%.

Renty z tytułu wypadku przy pracy wypłacano przeciętnie miesięcznie dla 66,8 tys. rencistów, zaś z tytułu chorób zawodowych dla 72,2 tys. osób.

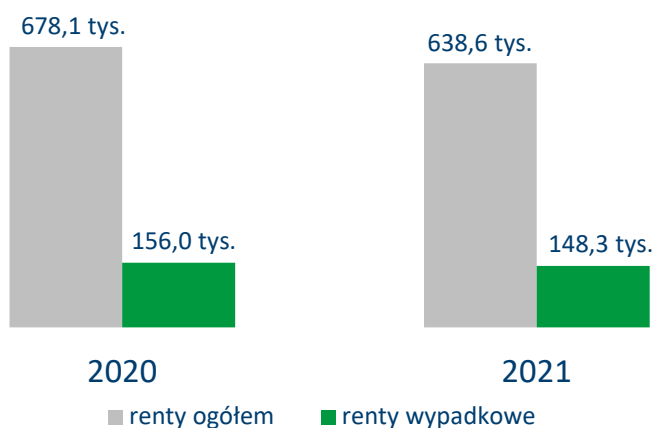
Tabl. 2 Renty z tytułu niezdolności do pracy ogółem i renty wypadkowe wypłacane przez ZUS w latach 2020 - 2021

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100		Przeciętna miesięczna liczba rencistów ^{*)} w tys.	Przeciętna miesięczna wypłata renty ^{**)} w zł.
renty z tytułu niezdolności do pracy – ogółem	2020	678,1	1 997,97
	2021	638,6	2 088,27
	a	94,2	104,5
w tym:			
renty z tytułu niezdolności do pracy – wypadkowe	2020	156,0	3 320,71
	2021	148,3	3 511,89
	a	95,1	105,8

^{*)} bez osób, które obok świadczenia pracowniczego mają również prawo do świadczenia rolniczego

^{**)} łącznie z emeryturą, w przypadku zbiegu uprawnień

Rys. 1 Przeciętna miesięczna liczba rencistów otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy w latach 2020 - 2021

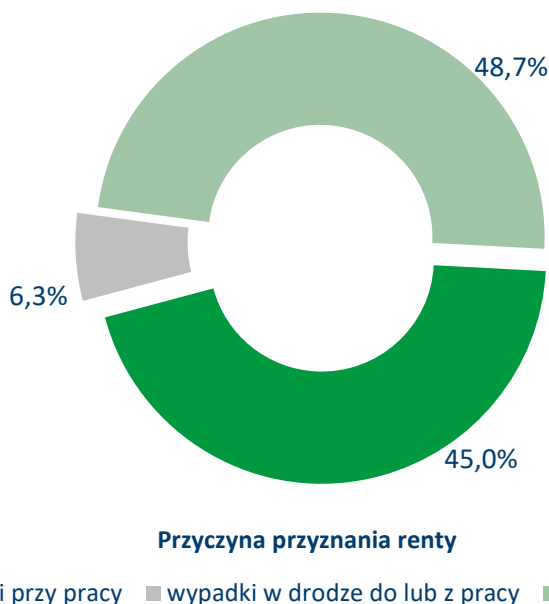
Tabl. 3 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe wypłacane przez ZUS w 2021 r.

Wyszczególnienie	Przeciętna miesięczna liczba rencistów ^{*)} w tys.
OGÓŁEM	148,3
renty z tytułu wypadku przy pracy	66,8
renty z tytułu wypadku w drodze do lub z pracy ^{**)}	9,3
renty z tytułu choroby zawodowej	72,2

^{*)} bez osób, które obok świadczenia pracowniczego mają również prawo do świadczenia rolniczego

^{**)} dotyczy tylko rent przyznanych na skutek wypadku w drodze do lub z pracy, który miał miejsce przed 2003 r.

Rys. 2 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych wypłacanych przez ZUS w 2021 r.

4. Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane przez ZUS w 2021 roku

Następstwem wypadku przy pracy lub choroby zawodowej może być czasowa lub długotrwała niezdolność do pracy lub powstanie uszczerbku na zdrowiu. Fakty te mogą stanowić podstawę roszczeń ubezpieczonych do przyznania i wypłaty im świadczeń z tytułu ubezpieczenia wypadkowego. Przedmiotem analizy w opracowaniu są tylko świadczenia długookresowe czyli renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane ubezpieczonemu z orzeczoną całkowitą lub częściową niezdolnością do pracy.

W 2021 r. **renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe** wypłacano przeciętnie miesięcznie dla 148,3 tys. osób, co stanowiło 23,2% ogółu pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy.

Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznano 1 389 osobom. Renty z tytułu niezdolności do pracy przyznane na skutek wypadku przy pracy stanowiły 75,2% ogółu rent wypadkowych i było ich o 7,6% mniej niż w roku 2020.

Najliczniejszą zbiorowość wśród rencistów, którzy ulegli wypadkom przy pracy stanowili renciści, którym orzeczono częściową niezdolność do pracy – 83,0%. Natomiast wśród osób, u których stwierdzono chorobę zawodową, w 93,0% przypadków orzeczono częściową niezdolność do pracy.

Wśród osób, którym przyznano renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe 72,5% stanowili mężczyźni. W populacji mężczyzn w 85,4% przypadków przyznano renty z tytułu wypadku przy pracy (z tytułu choroby zawodowej pozostałe 14,6%). W populacji kobiet w 2021 r. renty przyznane na skutek choroby zawodowej stanowiły 51,8% rent, zaś pozostałe 48,2% to renty przyznane na skutek wypadku przy pracy.

W stosunku do roku ubiegłego, nie zmieniła się struktura rencistów w grupach wiekowych. Najliczniejszą, tj. 26,2% grupę rencistów stanowiły osoby w wieku 60-64 lata, a na drugim miejscu znalazła się grupa osób w wieku 55-59 lat, jej udział stanowił 18,1 %. Średni wiek świadczeniobiorców, którym przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy wypadkową wyniósł 52,9 roku; dla populacji mężczyzn – 51,9 roku, a dla populacji kobiet – 55,5 roku.

Najwięcej rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznano zatrudnionym w przemyśle – 32,3% ogółu rent wypadkowych, w budownictwie – 21,1%, w edukacji – 13,2%, w handlu i naprawach – 9,4%, w transporcie i gospodarce magazynowej – 8,3%, opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 3,9%.

Najwyższy wskaźnik natężenia (liczba rent na 1000 pracujących) odnotowano w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie (0,475), budownictwie (0,283), edukacji (0,151), przemyśle (0,138) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (0,119).

W populacji osób, którym przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową najwyższy odsetek stanowiły osoby zatrudnione jako kierowcy i operatorzy pojazdów – 12,4% ogółu przyznanych rent. W dalszej kolejności byli to: specjaliści nauczania i wychowania – 12,2%, robotnicy budowlani – 11,5%, robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń – 10,9% operatorzy maszyn wydobywczych i przetwórczych – 9,4%, oraz robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie – 7,6%. Odmierna jednak była przyczyna, z tytułu której przyznano renty dla tych grup zawodowych. I tak, w przypadku specjalistów nauczania i wychowania główną przyczyną przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowej była choroba zawodowa – 97,6% przyznanych rent. Wśród robotników budowlanych czy też kierowców i operatorów pojazdów, podstawową przyczyną przyznania renty (ponad 90%) były wypadki przy pracy.

Podobnie jak w 2020 r., kształtowała się struktura przyznawanych rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych według województw. Dominowały województwa: śląskie – 18,8% ogółu tych rent, wielkopolskie (14,3%), mazowieckie (12,8%) i dolnośląskie (9,5%). Jednak analizując liczbę przyznanych rent w przeliczeniu na 1000 pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) należy zauważyć, że największe natężenie przyznawanych rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych odnotowano w województwie lubelskim (0,192), kujawsko-pomorskim (0,162) i śląskim (0,157), najmniejsze zaś w województwie opolskim (0,013) i pomorskim (0,054).

Przeciętny staż (bez stażu hipotetycznego) osób, którym przyznano w 2021 roku renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe wyniósł 27 lat (26 lat dla mężczyzn, 29 lat dla kobiet). W strukturze stażu (łącznie ze stażem hipotetycznym) – udział okresów składkowych wyniósł 77,3%, okresów nieskładkowych – 8,8%, natomiast stażu hipotetycznego – 13,9%.

Przeciętna wysokość podstawy wymiaru rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r., kształtowała się na poziomie 80,10% przeciętnego wynagrodzenia i w stosunku do roku poprzedniego była niższa o 1,9 pkt. procentowego.

● **Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowane wypadkiem przy pracy.**

Przeważnie wypadki przy pracy, wskutek których przyznano renty z tytułu niezdolności do pracy były spowodowane wydarzeniami będącymi odchyleniem od stanu normalnego, takimi jak: poślizgnięcie się, upadek osoby oraz uszkodzenie, rozerwanie, pęknięcie, ześlizgnięcie, upadek, załamanie się czynnika materialnego. W ogólnej liczbie rent z tytułu niezdolności do pracy

przyznanych na skutek wypadków przy pracy, z tytułu tych wydarzeń przyznano świadczenia dla 57,4% osób.

Podobnie jak w 2020 roku, wydarzeniami najczęściej powodującymi uraz były: zderzenie z nieruchomym obiektem lub uderzenie w nieruchomy obiekt, uderzenie przez obiekt w ruchu. W ogólnej liczbie rent z tytułu niezdolności do pracy przyznanych na skutek wypadków, z tytułu tych wydarzeń przyznano renty dla 58,4% osób.

Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowane wypadkiem przy pracy przyznawane były przede wszystkim zatrudnionym w przemyśle – 32,6% ogółu rent, których przyczyną przyznania był wypadek przy pracy, w budownictwie – 26,9%, handlu i naprawach – 12,0% oraz w transporcie i gospodarce magazynowej – 10,5%. Rozpatrując liczbę przyznanych rent w przeliczeniu na 1000 pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) należy zauważyć, że największe natężenie odnotowano w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie (0,356), budownictwie (0,272), transporcie i gospodarce magazynowej (0,114) oraz przemyśle (0,105).

Spośród świadczeniobiorców, którym przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy spowodowaną wypadkiem przy pracy, ok. 77,9% tej populacji uległo urazom i zatruciom oraz innym określonym skutkom działania czynników zewnętrznych, takim jak: urazy układu kostnowązowego, oparzenia termiczne, chemiczne.

Najwięcej rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznano w województwie – śląskim 19,1% ogółu rent z tego tytułu. W dalszej kolejności były to województwa: mazowieckie – 14,0%, wielkopolskie – 11,3%, kujawsko-pomorskie – 8,4% i dolnośląskie – 8,0%. Największe natężenie przyznawanych rent na skutek wypadków przy pracy na 1000 pracujących odnotowano w województwie: lubelskim (0,144), kujawsko-pomorskim (0,136) oraz śląskim (0,120); najmniejsze zaś w województwie opolskim (0,013) oraz małopolskim (0,041).

• Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowane chorobą zawodową.

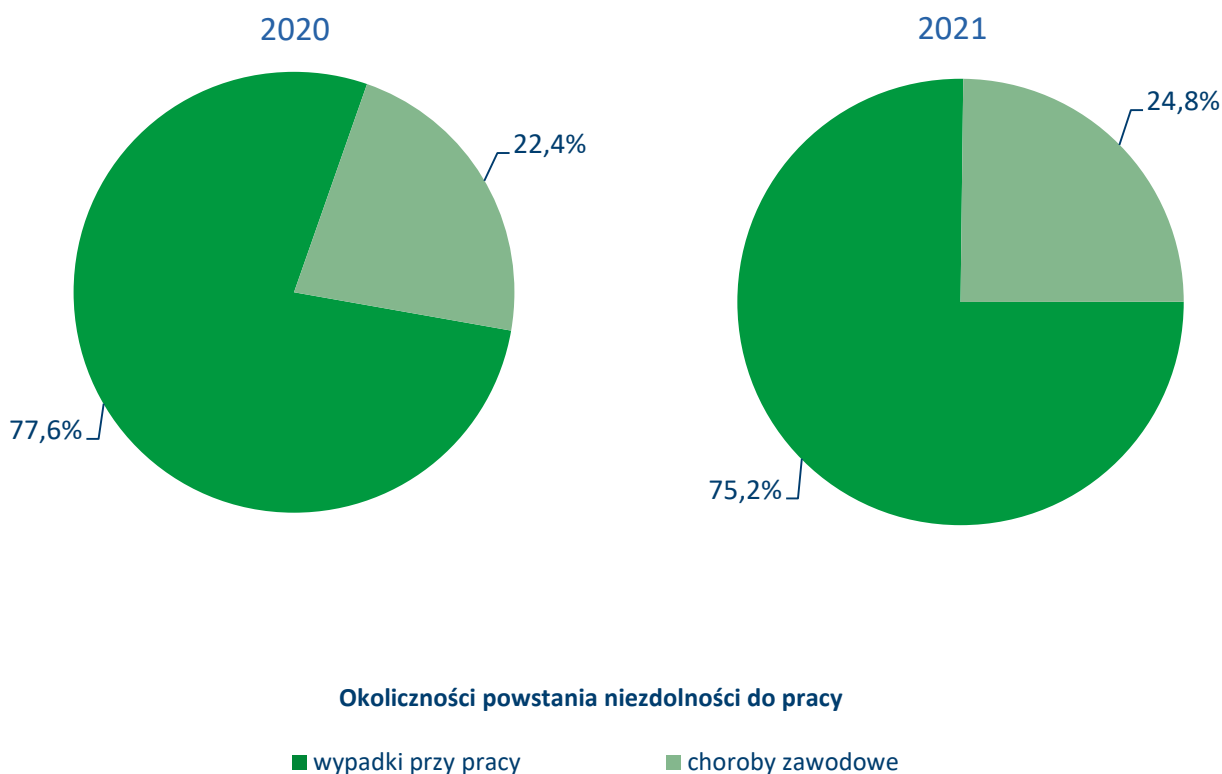
Jedną z konsekwencji, wynikającą z zatrudnienia w warunkach szkodliwych i uciążliwych, są choroby zawodowe. Wśród przyczyn przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową dominowały dwa schorzenia: choroby narządu głosu (47,2% ogółu rent z tytułu choroby zawodowej) i pylice płuc (14,2%). W dalszej kolejności były: uszkodzenia słuchu (9,6%) oraz choroby układu ruchu (7,8%). W populacji kobiet podstawową przyczyną przyznania renty z tytułu choroby zawodowej były choroby narządu głosu – 73,7% ogółu przyznanych rent z tego tytułu, zaś w populacji mężczyzn pylice płuc – 31,3%, oraz uszkodzenia słuchu – 20,4%.

Tabl. 4 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w latach 2020 – 2021 według płci rencistów i okoliczności powstania niezdolności

Wyszczególnienie		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
a – rok poprzedni = 100				
OGÓŁEM^{*)}	2020	1 457	1 084	373
	2021	1 389	1 007	382
	a	95,3	92,9	102,4
z tego z tytułu:				
wypadków przy pracy	2020	1 130	914	216
	2021	1 044	860	184
	a	92,4	94,1	85,2
chorób zawodowych	2020	327	170	157
	2021	345	147	198
	a	105,5	86,5	126,1

^{*)} ponadto: w 2021 r. przyznano 2 renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej na skutek wypadków w drodze do lub z pracy, które zaistniały jeszcze w 2002 r. (tj. przed wejściem od 1 stycznia 2003 r. ustawy wypadkowej)

Rys. 3 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w latach 2020 - 2021 według okoliczności powstania niezdolności do pracy

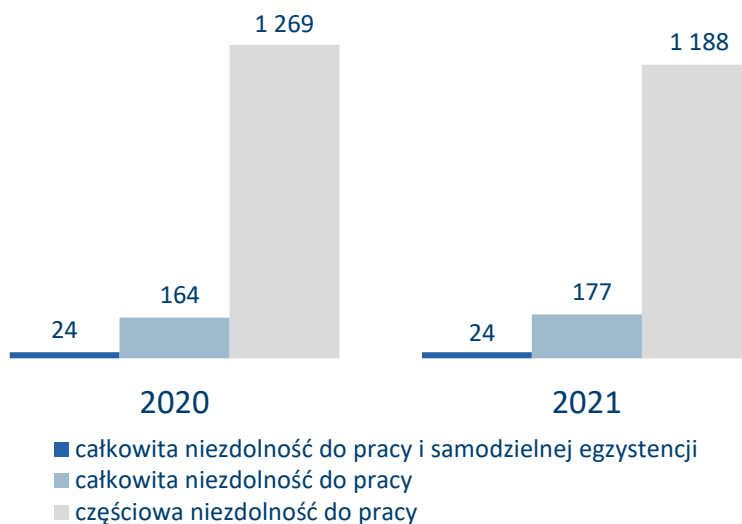
Tabl. 5 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r. według płci rencistów i okoliczności powstania niezdolności

Okoliczności powstania niezdolności do pracy	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
		w % ogółem	
OGÓŁEM	100,0	72,5	27,5
z tego:			
wypadki przy pracy	100,0	82,4	17,6
choroby zawodowe	100,0	42,6	57,4

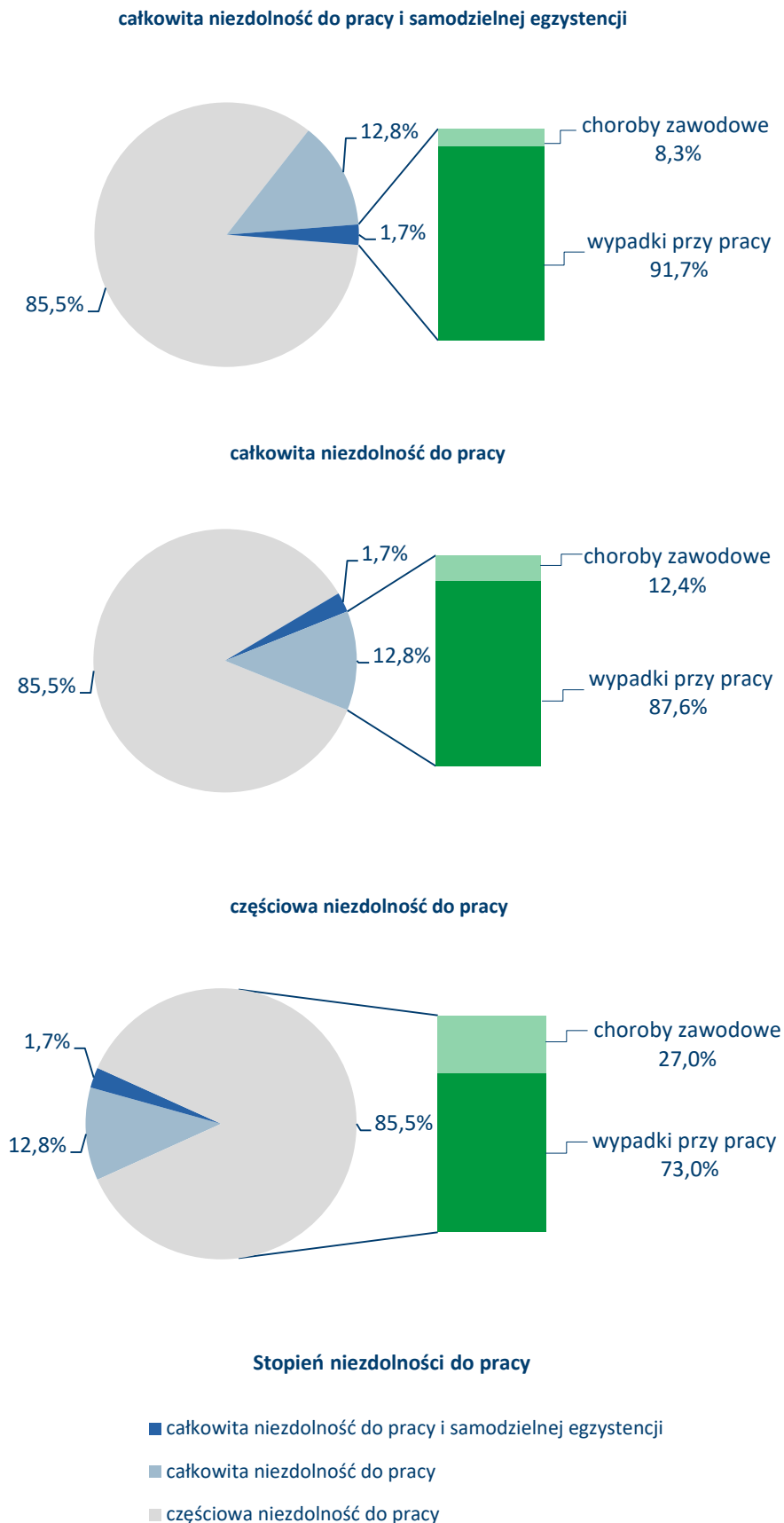
Tabl. 6 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w latach 2020 – 2021 według stopnia tej niezdolności i okoliczności jej powstania

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy		
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2020 1 457	24	164	1 269
	2021 1 389	24	177	1 188
	a 95,3	100,0	107,9	93,6
z tego z tytułu:				
wypadków przy pracy	2020 1 130	19	143	968
	2021 1 044	22	155	867
	a 92,4	115,8	108,4	89,6
chorób zawodowych	2020 327	5	21	301
	2021 345	2	22	321
	a 105,5	40,0	104,8	106,6

Rys. 4 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w latach 2020 - 2021 według stopnia niezdolności do pracy

Rys. 5 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r. według stopnia niezdolności do pracy i okoliczności jej powstania

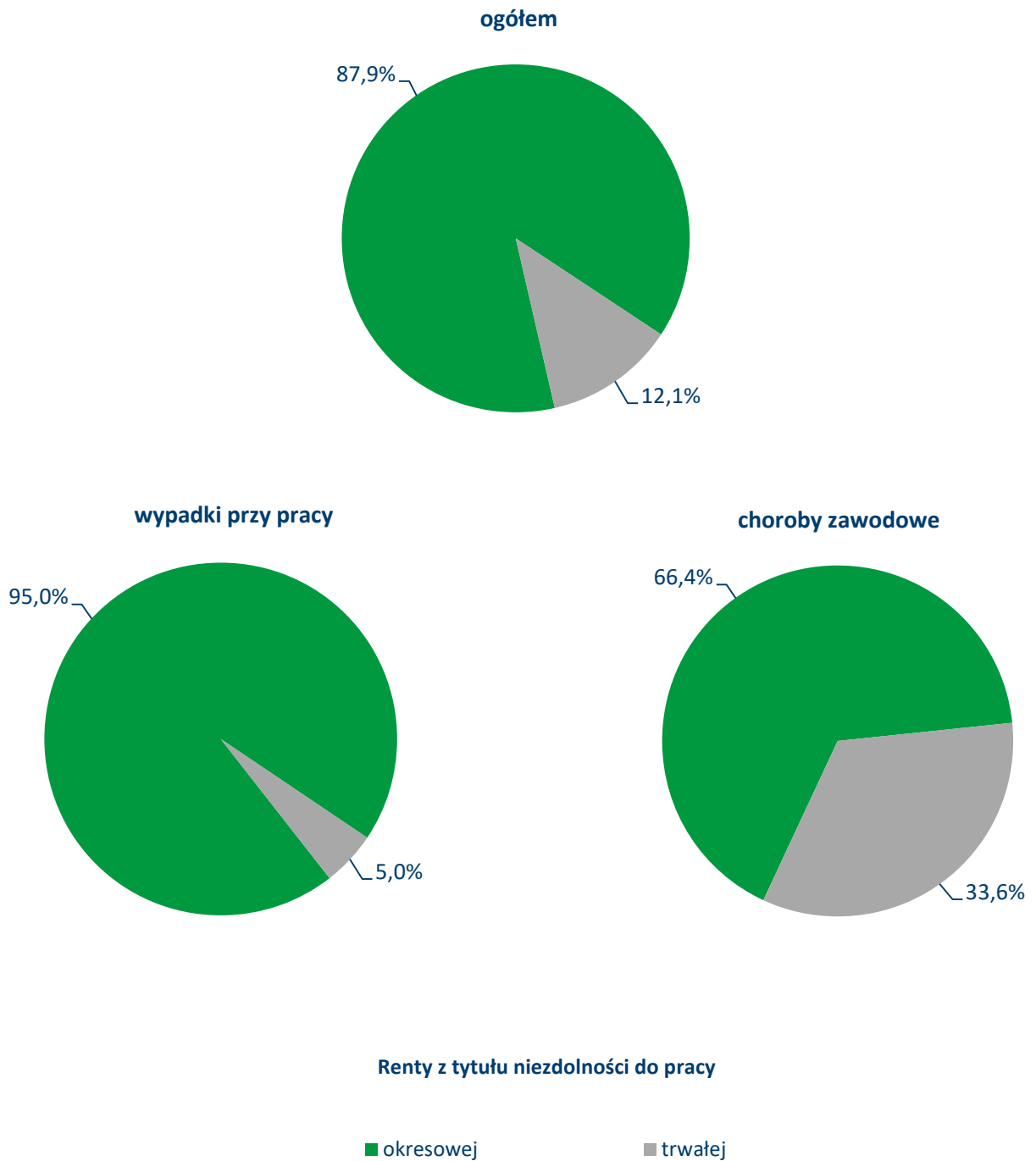
Tabl. 7 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w latach 2020 – 2021 według płci, okoliczności powstania niezdolności do pracy i okresu trwania niezdolności

Wyszczególnienie		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
a – rok poprzedni = 100				
OGÓŁEM	2020	1 457	1 084	373
	2021	1 389	1 007	382
	a	95,3	92,9	102,4
renty z tytułu niezdolności do pracy:				
okresowej	2020	1 294	978	316
	2021	1 221	898	323
	a	94,4	91,8	102,2
trwałej	2020	163	106	57
	2021	168	109	59
	a	103,1	102,8	103,5
w związku z:				
wypadkiem przy pracy	2020	1 130	914	216
	2021	1 044	860	184
	a	92,4	94,1	85,2
renty z tytułu niezdolności do pracy:				
okresowej	2020	1 074	868	206
	2021	992	813	179
	a	92,4	93,7	86,9
trwałej	2020	56	46	10
	2021	52	47	5
	a	92,9	102,2	50,0
chorobą zawodową	2020	327	170	157
	2021	345	147	198
	a	105,5	86,5	126,1
renty z tytułu niezdolności do pracy:				
okresowej	2020	220	110	110
	2021	229	85	144
	a	104,1	77,3	130,9
trwałej	2020	107	60	47
	2021	116	62	54
	a	108,4	103,3	114,9

Tabl. 8 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r. według okoliczności powstania niezdolności, okresu trwania niezdolności oraz płci rencistów

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
renty z tytułu niezdolności do pracy:			
okresowej	87,9	89,2	84,6
trwałej	12,1	10,8	15,4
w związku z:			
wypadkiem przy pracy	100,0	100,0	100,0
renty z tytułu niezdolności do pracy:			
okresowej	95,0	94,5	97,3
trwałej	5,0	5,5	2,7
chorobą zawodową	100,0	100,0	100,0
renty z tytułu niezdolności do pracy:			
okresowej	66,4	57,8	72,7
trwałej	33,6	42,2	27,3

Rys. 6 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r. według okoliczności powstania niezdolności i okresu przyznania rent

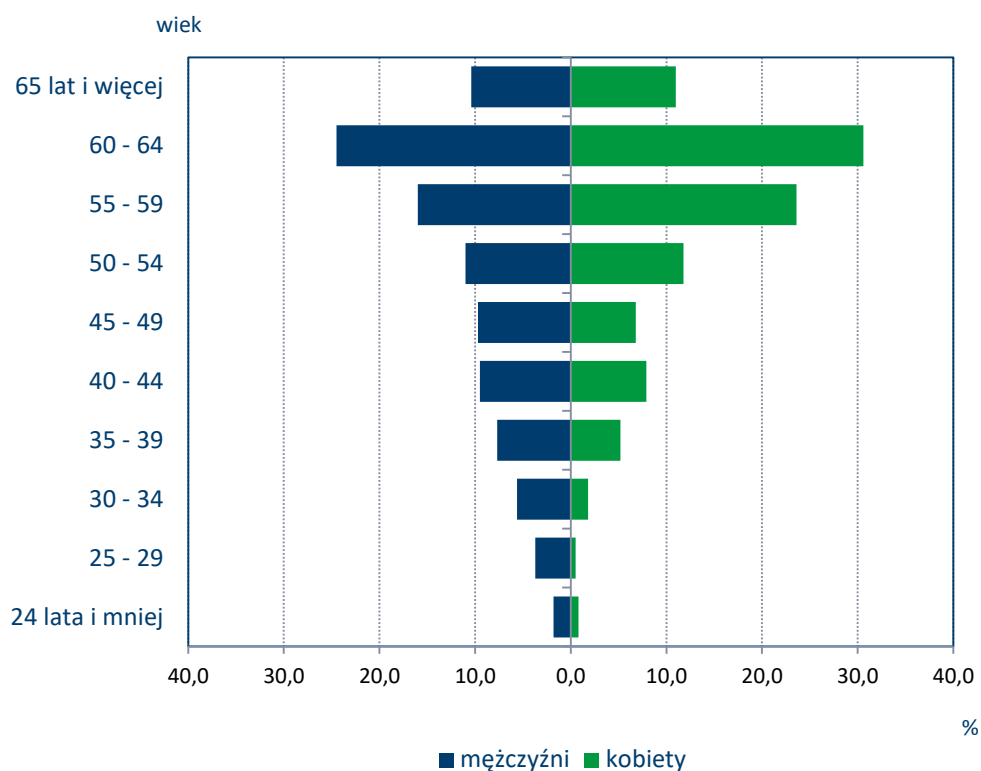
Tabl. 9 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r. według wieku i płci rencistów

Wiek	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
24 lata i mniej	1,5	1,8	0,8
25 – 29	2,8	3,7	0,5
30 – 34	4,5	5,6	1,8
35 – 39	7,1	7,7	5,2
40 – 44	9,1	9,5	7,9
45 – 49	8,9	9,7	6,8
50 – 54	11,2	11,0	11,8
55 – 59	18,1	16,0	23,6
60 – 64	26,2	24,5	30,6
65 lat i więcej	10,6	10,4	11,0

Tabl. 10 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r. według wieku rencistów i okoliczności powstania niezdolności

Wiek	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności	
		wypadek przy pracy	choroba zawodowa
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
24 lata i mniej	1,5	2,0	-
25 – 29	2,8	3,6	0,3
30 – 34	4,5	6,0	-
35 – 39	7,1	9,3	0,3
40 – 44	9,1	11,8	0,9
45 – 49	8,9	10,9	2,9
50 – 54	11,2	13,2	5,2
55 – 59	18,1	18,6	16,5
60 – 64	26,2	20,5	43,5
65 lat i więcej	10,6	4,0	30,4

Rys. 7 Struktura osób, którym w 2021 r. przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy wypadkową według płci i wieku

Tabl. 11 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2021 r. według płci rencistów i wybranych sekcji gospodarki narodowej

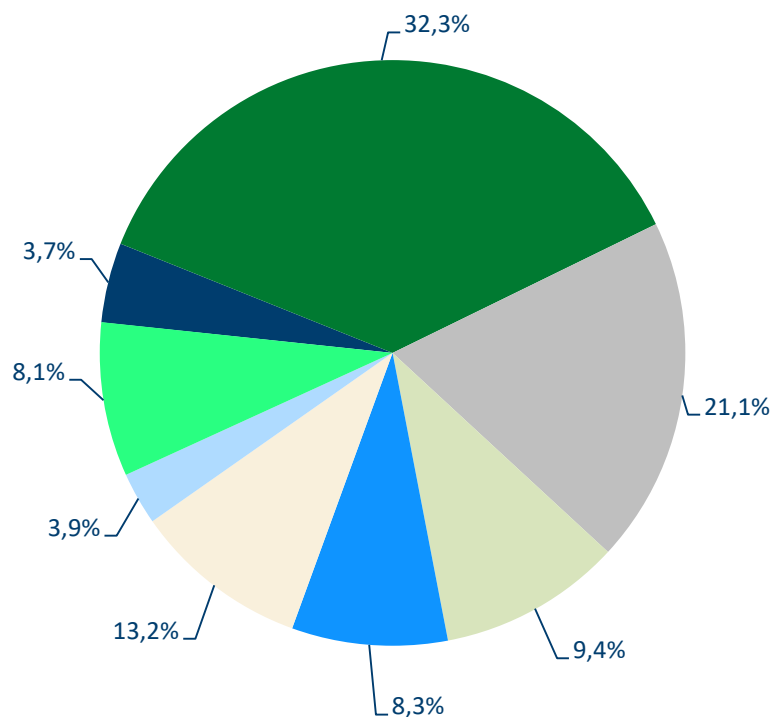
Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 389	100,0	1 007	100,0	382	100,0
w tym:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	52	3,7	49	4,9	3	0,8
Górnictwo i wydobywanie	82	5,9	82	8,1	-	-
Przetwórstwo przemysłowe	337	24,3	269	26,7	68	17,8
Budownictwo	293	21,1	292	29,0	1	0,3
Handel i naprawy	131	9,4	90	8,9	41	10,7
Transport i gospodarka magazynowa	115	8,3	102	10,1	13	3,4
Edukacja	183	13,2	22	2,2	161	42,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	54	3,9	15	1,5	39	10,2

Tabl. 12 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2021 r. według okoliczności powstania niezdolności i wybranych sekcji gospodarki narodowej

Wyszczególnienie	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności		Ogółem na 1000 pracujących ^{*)}
		wypadek przy pracy	choroba zawodowa	
OGÓŁEM	1 389	1 044	345	0,102
w tym:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	52	39	13	0,475
Górnictwo i wydobywanie	82	45	37	0,625
Przetwórstwo przemysłowe	337	267	70	0,119
Budownictwo	293	281	12	0,283
Handel i naprawy	131	125	6	0,055
Transport i gospodarka magazynowa	115	110	5	0,119
Edukacja	183	13	170	0,151
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	54	41	13	0,058

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym.

Rys. 8 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r. według sekcji gospodarki narodowej

Sekcje gospodarki narodowej

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- przemysł*)
- budownictwo
- handel i naprawy
- transport i gospodarka magazynowa
- edukacja
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- pozostałe sekcje

**) przemysł: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.*

Tabl. 13 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2021 r. według okoliczności powstania niezdolności oraz wybranych zawodów i specjalności^{*)} poszkodowanych

Wyszczególnienie	Ogółem		Okoliczności powstania niezdolności			
			wypadek przy pracy		choroba zawodowa	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 389	100,0	1 044	100,0	345	100,0
w tym:						
Kierownicy do spraw produkcji i usług	27	1,9	24	2,3	3	0,9
Specjaliści do spraw zdrowia	23	1,7	10	1,0	13	3,8
Specjaliści nauczania i wychowania	170	12,2	4	0,4	166	48,1
Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	29	2,1	18	1,7	11	3,2
Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	25	1,8	20	1,9	5	1,4
Pracownicy usług osobistych	29	2,1	24	2,3	5	1,4
Sprzedawcy i pokrewni	40	2,9	40	3,8	-	-
Leśnicy i rybacy	20	1,4	15	1,4	5	1,4
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	160	11,5	148	14,2	12	3,5
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	152	10,9	120	11,5	32	9,3
Elektrycy i elektronicy	50	3,6	47	4,5	3	0,9
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	77	5,5	66	6,3	11	3,2
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	130	9,4	86	8,2	44	12,8
Kierowcy i operatorzy pojazdów	172	12,4	164	15,7	8	2,3
Pomoce domowe i sprzątaczk	32	2,3	25	2,4	7	2,0
Robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	105	7,6	100	9,6	5	1,4
Ładowacze nieczystości i inni pracownicy wykonujący prace proste	19	1,4	19	1,8	-	-

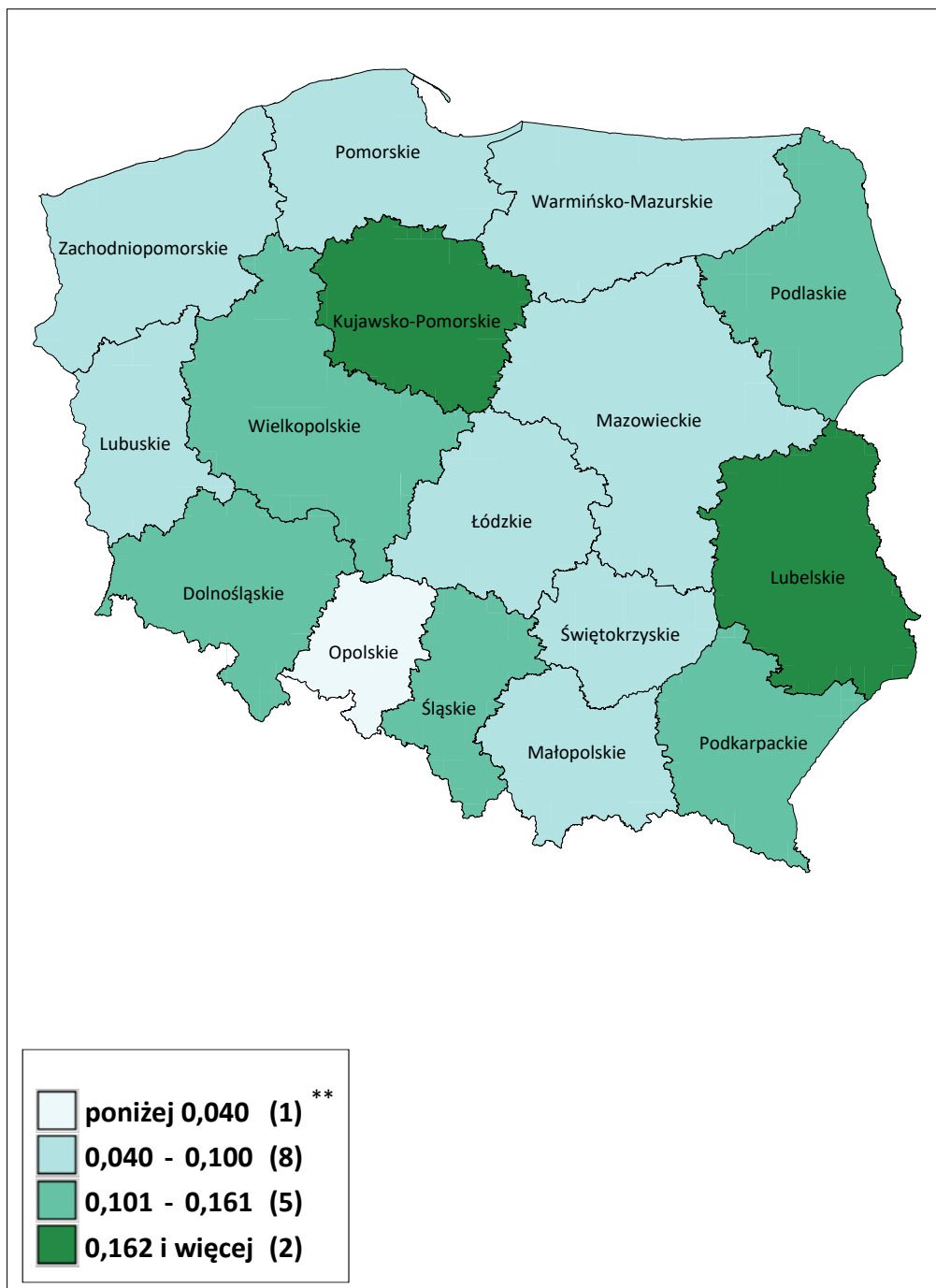
^{*)} zawody i specjalności według Klasyfikacji wprowadzonej Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (Dz. U. 2014 r., poz. 1145, z późn. zm.).

Tabl. 14 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2021 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących

Województwa	Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących *)
OGÓŁEM	1 389	100,0	0,102
Dolnośląskie	132	9,5	0,119
Kujawsko-pomorskie	105	7,6	0,162
Lubelskie	108	7,8	0,192
Lubuskie	23	1,7	0,070
Łódzkie	54	3,9	0,063
Małopolskie	76	5,5	0,061
Mazowieckie	178	12,8	0,072
Opolskie	4	0,3	0,013
Podkarpackie	69	5,0	0,111
Podlaskie	35	2,5	0,106
Pomorskie	45	3,2	0,054
Śląskie	261	18,8	0,157
Świętokrzyskie	26	1,9	0,077
Warmińsko-mazurskie	39	2,8	0,099
Wielkopolskie	198	14,3	0,139
Zachodniopomorskie	36	2,6	0,067

*) poza rolnictwem indywidualnym.

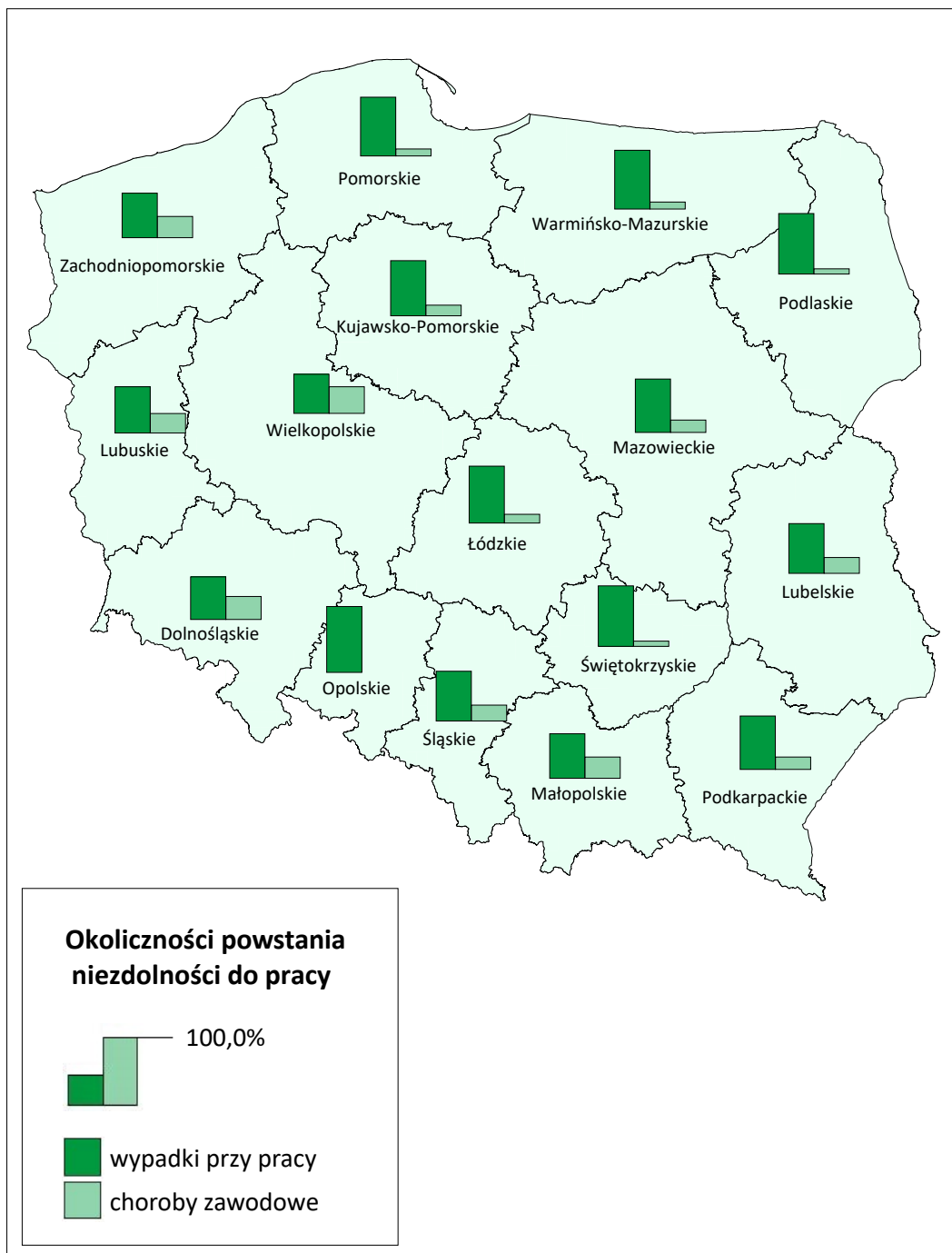
Rys. 9 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2021 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących *)

*) poza rolnictwem indywidualnym

**) liczba województw

Rys. 10 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2021 r. według województw i okoliczności powstania niezdolności do pracy

Tabl. 15 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r. według stażu i płci rencistów

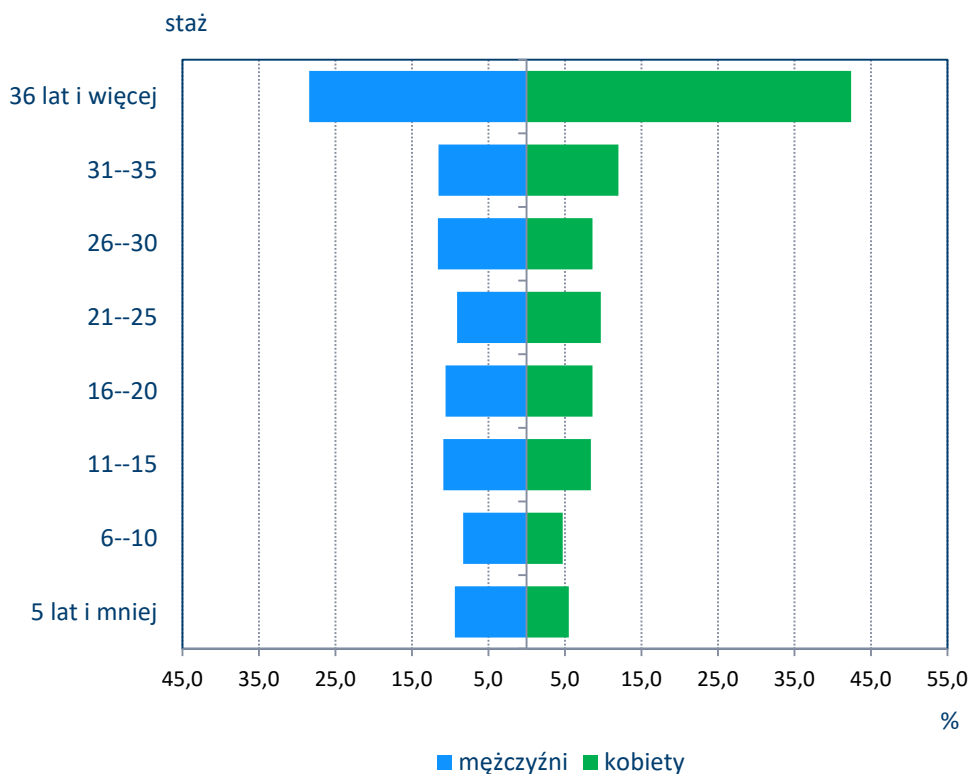
Staż ^{*)} w latach	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
5 lat i mniej	8,4	9,4	5,5
6 – 10	7,3	8,3	4,7
11 – 15	10,2	10,9	8,4
16 – 20	10,1	10,6	8,6
21 – 25	9,3	9,1	9,7
26 – 30	10,8	11,6	8,6
31 – 35	11,7	11,5	12,0
36 lat i więcej	32,3	28,4	42,4
Przeciętny staż	26,6	25,7	29,1

Tabl. 16 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021r. według stażu rencistów i okoliczności powstania niezdolności

Staż ^{*)} w latach	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności	
		wypadek przy pracy	choroba zawodowa
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
5 lat i mniej	8,4	10,9	0,6
6 – 10	7,3	9,6	0,6
11 – 15	10,2	13,4	0,6
16 – 20	10,1	12,8	1,7
21 – 25	9,3	10,8	4,6
26 – 30	10,8	11,3	9,3
31 – 35	11,7	9,7	17,7
36 lat i więcej	32,3	21,5	64,9
Przeciętny staż	26,6	23,2	37,2

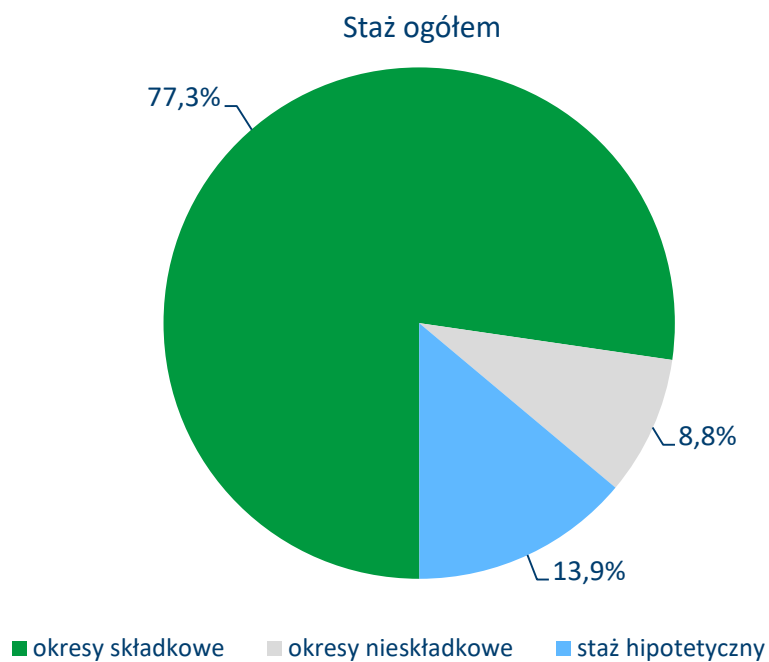
^{*)} staż zawiera staż składkowy i nieskładkowy (bez stażu hipotetycznego)
przeciętny staż liczony z pełnej liczby miesięcy składkowych i nieskładkowych

Rys. 11 Struktura według stażu ^{*)} i płci osób którym przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy wypadkową w 2021 r.

**) staż bez stażu hipotetycznego*

Rys. 12 Struktura stażu osób, którym przyznano renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe w 2021 r.

Tabl. 17 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2021 r. według wybranych wydarzeń będących odchyleniem od stanu normalnego^{*)}, powodujących wypadki i sekcji gospodarki narodowej

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym wydarzenia będące odchyleniem od stanu normalnego:					
		Odchylenie związane z elektrycznością, pożar, wybuch	Wyrzut wyciek, emisja substancji szkodliwych	Uszkodzenie, rozerwanie, pęknięcie, ześlizgnięcie, upadek, załamanie się czynnika materialnego	Utrata kontroli nad: maszyną środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem	Poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby	Ruch ciała związany z wysiłkiem fizycznym (prowadzący na ogół do urazu wewnętrznego)
OGÓŁEM	1 044	10	12	241	226	358	34
w tym:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	39	-	-	10	9	10	1
Górnictwo i wydobywanie	45	1	1	19	10	10	2
Przetwórstwo przemysłowe	267	1	6	60	89	68	11
Budownictwo	281	2	2	71	46	125	4
Handel i naprawy	125	-	-	31	21	43	4
Transport i gospodarka magazynowa	110	1	2	17	23	35	4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	41	-	-	8	5	16	2

Tabl. 18 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2021 r. według wybranych wydarzeń powodujących uraz^{*)} i sekcji gospodarki narodowej

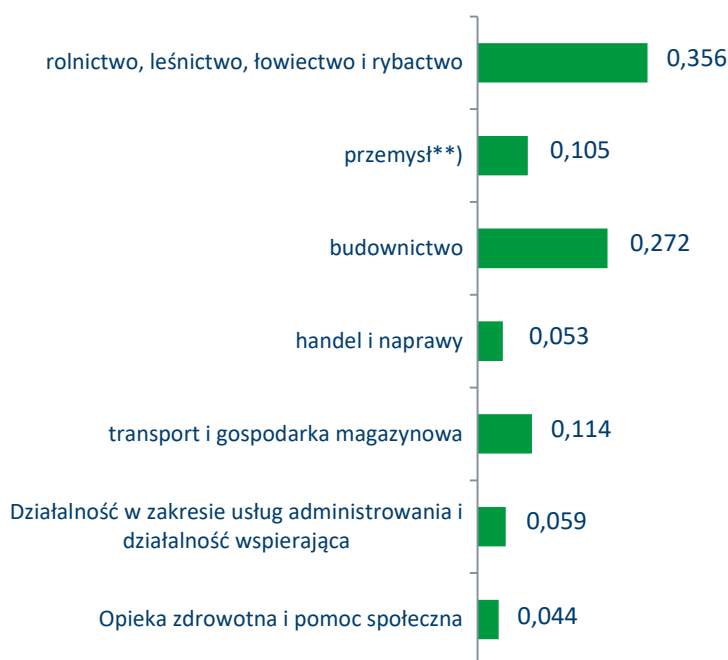
Wyszczególnienie	Ogółem	w tym wydarzenia powodujące uraz:					
		Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi	Tonięcie, zakopanie, zamknięcie	Zderzenie z / uderzenie w nieruchomy obiekt	Uderzenie przez obiekt w ruchu	Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	Uwięzienie, zmiżdżenie
OGÓŁEM	1 044	14	11	358	252	87	101
w tym:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	39	-	-	8	11	5	4
Górnictwo i wydobywanie	45	-	-	13	21	-	4
Przetwórstwo przemysłowe	267	3	4	63	82	31	44
Budownictwo	281	2	7	122	54	25	18
Handel i naprawy	125	-	-	44	29	10	13
Transport i gospodarka magazynowa	110	3	-	41	27	3	8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	41	-	-	16	3	2	1

^{*)} klasyfikacja wydarzeń będących odchyleniem od stanu normalnego i wydarzeń powodujących uraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Dz. U. 2009 r., nr 14 poz. 80, z późn. zm.).

Tabl. 19 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2021 r. według wybranych sekcji gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 pracujących.

Wyszczególnienie	Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących ^{*)}
OGÓŁEM	1 044	100,0	0,077
w tym:			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	39	3,7	0,356
Górnictwo i wydobywanie	45	4,3	0,343
Przetwórstwo przemysłowe	267	25,6	0,094
Budownictwo	281	26,9	0,272
Handel i naprawy	125	12,0	0,053
Transport i gospodarka magazynowa	110	10,5	0,114
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	34	3,3	0,059
Edukacja	13	1,2	0,011
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	41	3,9	0,044

Rys. 13 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2021 r. według wybranych sekcji gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 pracujących^{*)}

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym.

^{**)} przemysł: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Tabl. 20 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2021 r. według wybranych grup chorobowych *) i płci rencistów

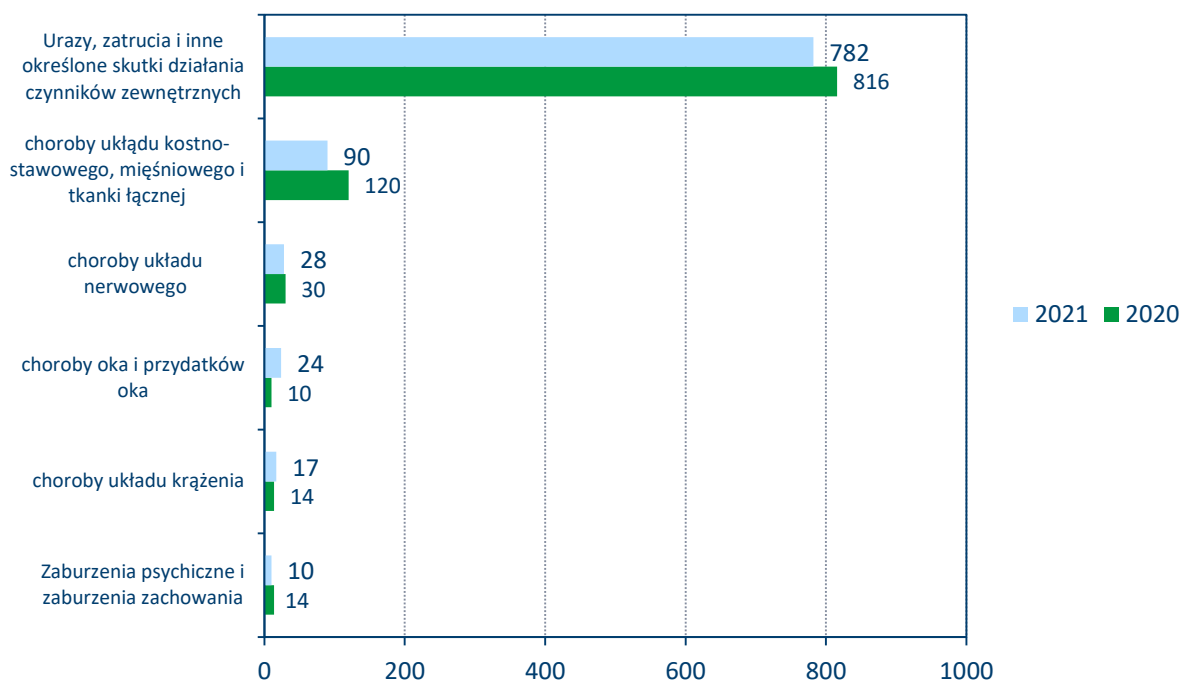
Grupy chorobowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 044	100,0	860	100,0	184	100,0
w tym:						
Urazy, zatrucia i inne określone skutki działania czynników zewnętrznych	782	74,9	647	75,2	135	73,4
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	90	8,6	63	7,3	27	14,7
Choroby układu nerwowego	28	2,7	25	2,9	3	1,6
Choroby oka i przydatków oka	24	2,3	23	2,7	1	0,5
Choroby układu krążenia	17	1,6	17	2,0	-	-
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	10	1,0	8	0,9	2	1,1

Tabl. 21 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2021 r. według wybranych grup chorobowych *) i stopnia niezdolności do pracy

Grupy chorobowe	Ogółem		Stopień niezdolności do pracy					
			całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowita niezdolność do pracy		częściowa niezdolność do pracy	
	liczba	w % ogółem	liczba	w % ogółem	liczba	w % ogółem	liczba	w % ogółem
OGÓŁEM	1 044	100,0	22	2,1	155	14,9	867	83,0
w tym:								
Urazy, zatrucia i inne określone skutki działania czynników zewnętrznych	782	100,0	8	1,0	125	16,0	649	83,0
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	90	100,0	-	-	6	6,7	84	93,3
Choroby układu nerwowego	28	100,0	6	21,4	2	7,1	20	71,4
Choroby oka i przydatków oka	24	100,0	1	4,2	3	12,5	20	83,3
Choroby układu krążenia	17	100,0	2	11,8	3	17,6	12	70,6
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	10	100,0	-	-	2	20,0	8	80,0

*) grupy chorobowe według Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych. Rewizja X.

Rys. 14 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w latach 2020 – 2021 według wybranych grup chorobowych

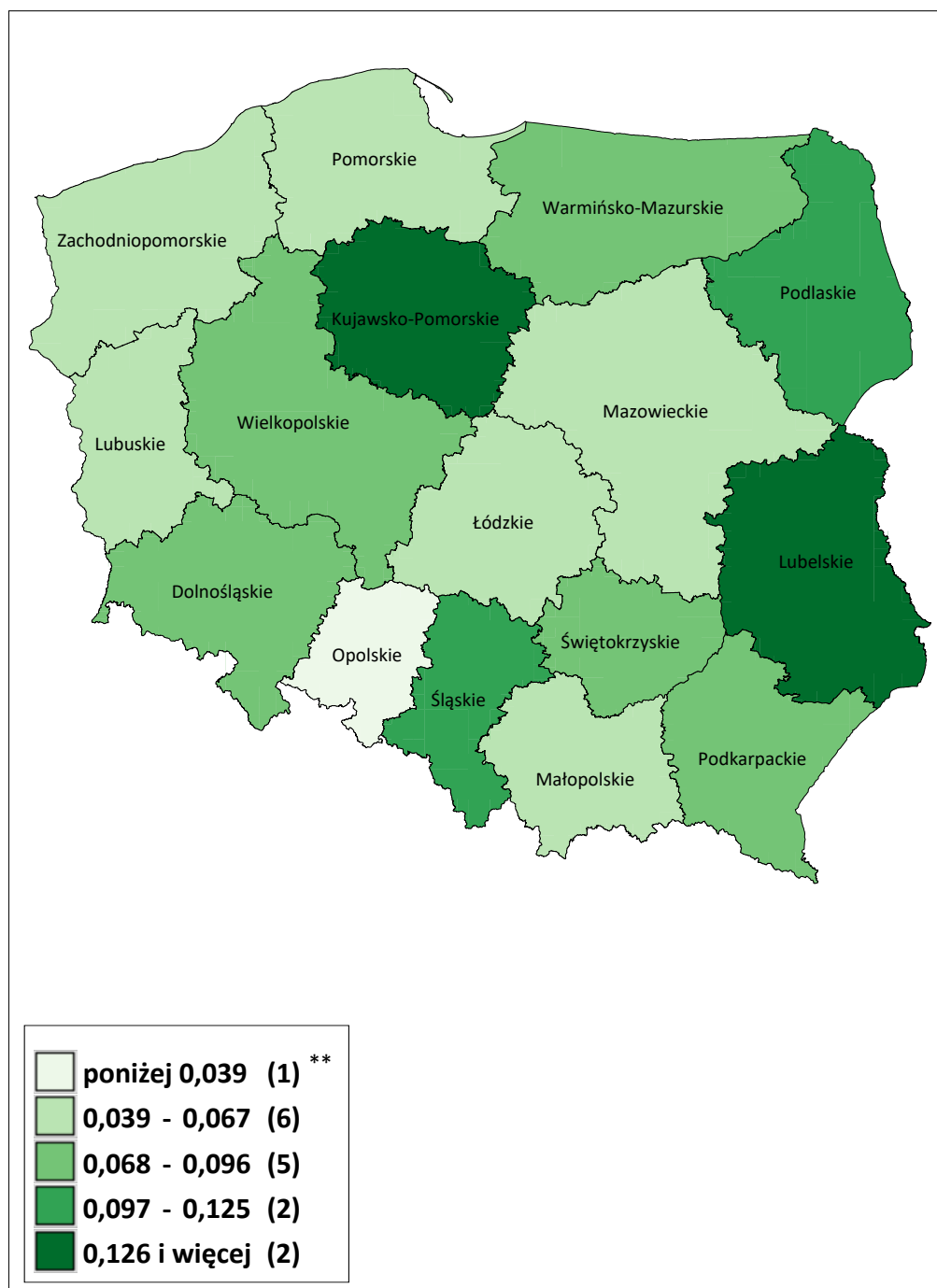

Tabl. 22 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2021 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących

Województwa	Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących *)
OGÓŁEM	1 044	100,0	0,077
Dolnośląskie	84	8,0	0,076
Kujawsko-pomorskie	88	8,4	0,136
Lubelskie	81	7,8	0,144
Lubuskie	16	1,5	0,049
Łódzkie	46	4,4	0,054
Małopolskie	51	4,9	0,041
Mazowieckie	146	14,0	0,059
Opolskie	4	0,4	0,013
Podkarpackie	56	5,4	0,090
Podlaskie	32	3,1	0,097
Pomorskie	40	3,8	0,048
Śląskie	199	19,1	0,120
Świętokrzyskie	24	2,3	0,071
Warmińsko-mazurskie	35	3,4	0,089
Wielkopolskie	118	11,3	0,083
Zachodniopomorskie	24	2,3	0,045

*) poza rolnictwem indywidualnym.

Rys. 15 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2021 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących *)

*) poza rolnictwem indywidualnym

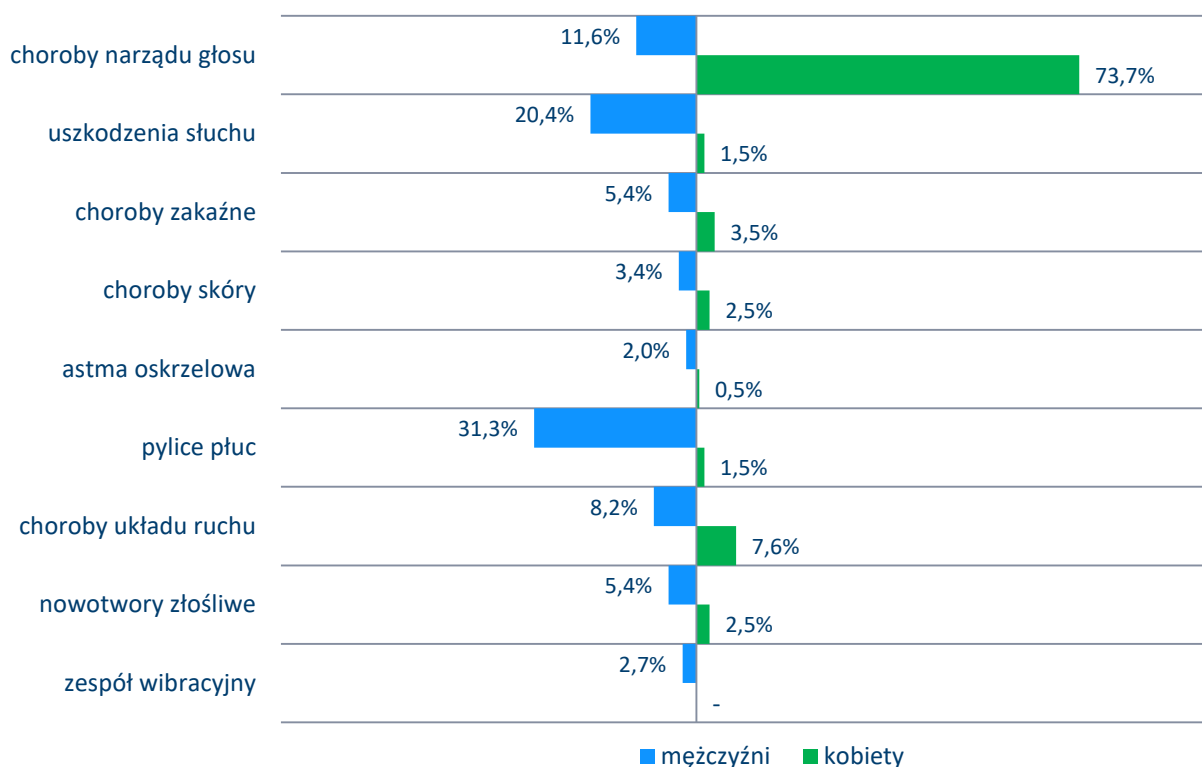
**) liczba województw

Tabl. 23 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w 2021 r. według płci rencistów i wybranych rodzajów chorób^{*)}

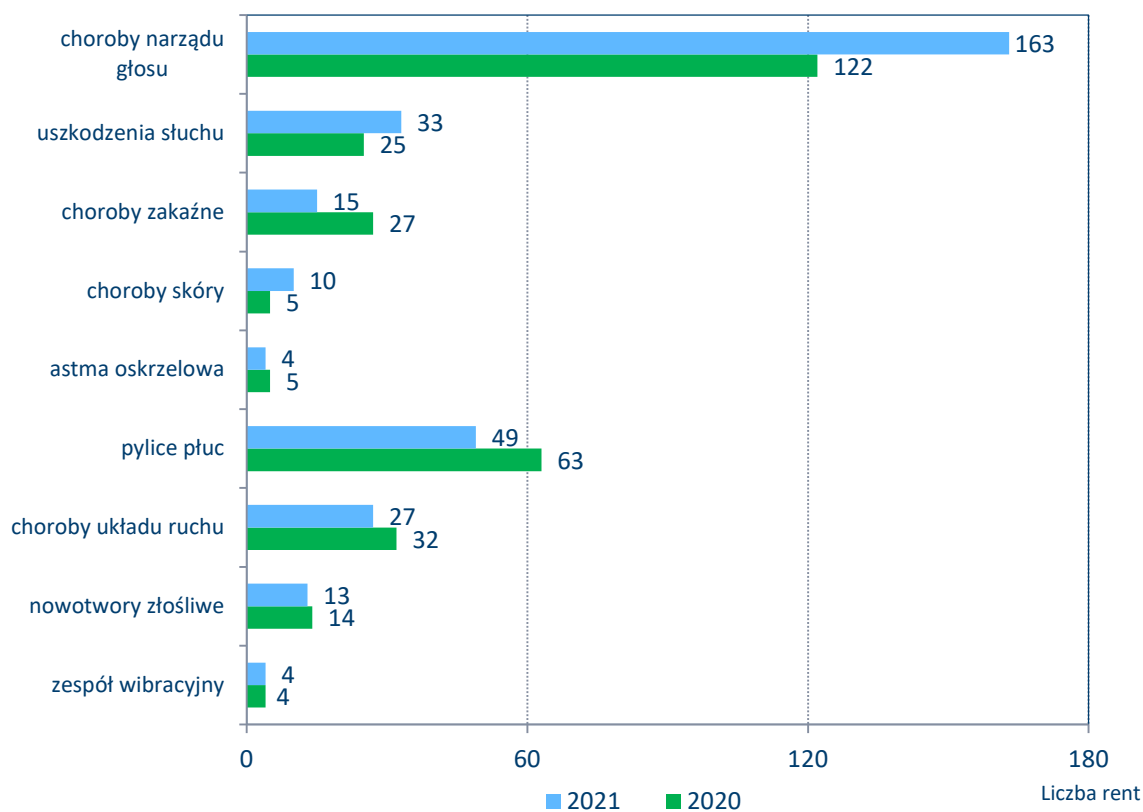
Choroby zawodowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	345	100,0	147	100,0	198	100,0
w tym:						
Pylice płuc	49	14,2	46	31,3	3	1,5
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	2	0,6	-	-	2	1,0
Astma oskrzelowa	4	1,2	3	2,0	1	0,5
Choroby narządu głosu	163	47,2	17	11,6	146	73,7
Nowotwory złośliwe	13	3,8	8	5,4	5	2,5
Choroby skóry	10	2,9	5	3,4	5	2,5
Choroby układu ruchu	27	7,8	12	8,2	15	7,6
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	16	4,6	6	4,1	10	5,1
Uszkodzenia słuchu	33	9,6	30	20,4	3	1,5
Zespół wibracyjny	4	1,2	4	2,7	-	-
Choroby zakaźne	15	4,3	8	5,4	7	3,5

^{*)} choroby zawodowe zgodnie z Obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 2013 r. (Dz. U. 2013 r., poz. 1367, z późn. zm.)

Rys. 16 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznanych w 2021 r. według wybranych rodzajów chorób i płci rencistów

Rys. 17 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w latach 2020 - 2021 r. według wybranych rodzajów chorób

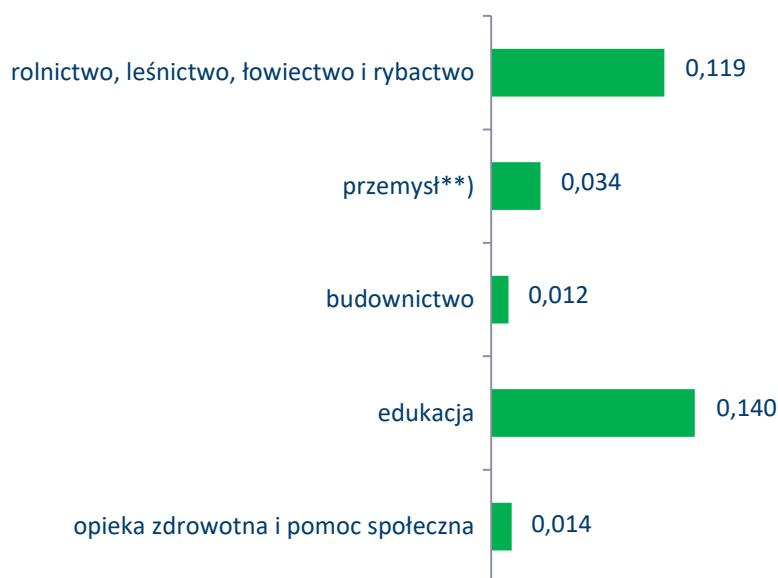

Tabl. 24 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w 2021 r. według wybranych sekcji gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 pracujących

Wyszczególnienie	Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących *)
OGÓŁEM	345	100,0	0,025
w tym:			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13	3,8	0,119
Górnictwo i wydobywanie	37	10,7	0,282
Przetwórstwo przemysłowe	70	20,3	0,025
Budownictwo	12	3,5	0,012
Handel i naprawy	6	1,7	0,003
Transport i gospodarka magazynowa	5	1,4	0,005
Edukacja	170	49,3	0,140
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	3,8	0,014

*) poza rolnictwem indywidualnym.

Rys. 18 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w 2021 r. według wybranych sekcji gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 pracujących *)

*) poza rolnictwem indywidualnym.

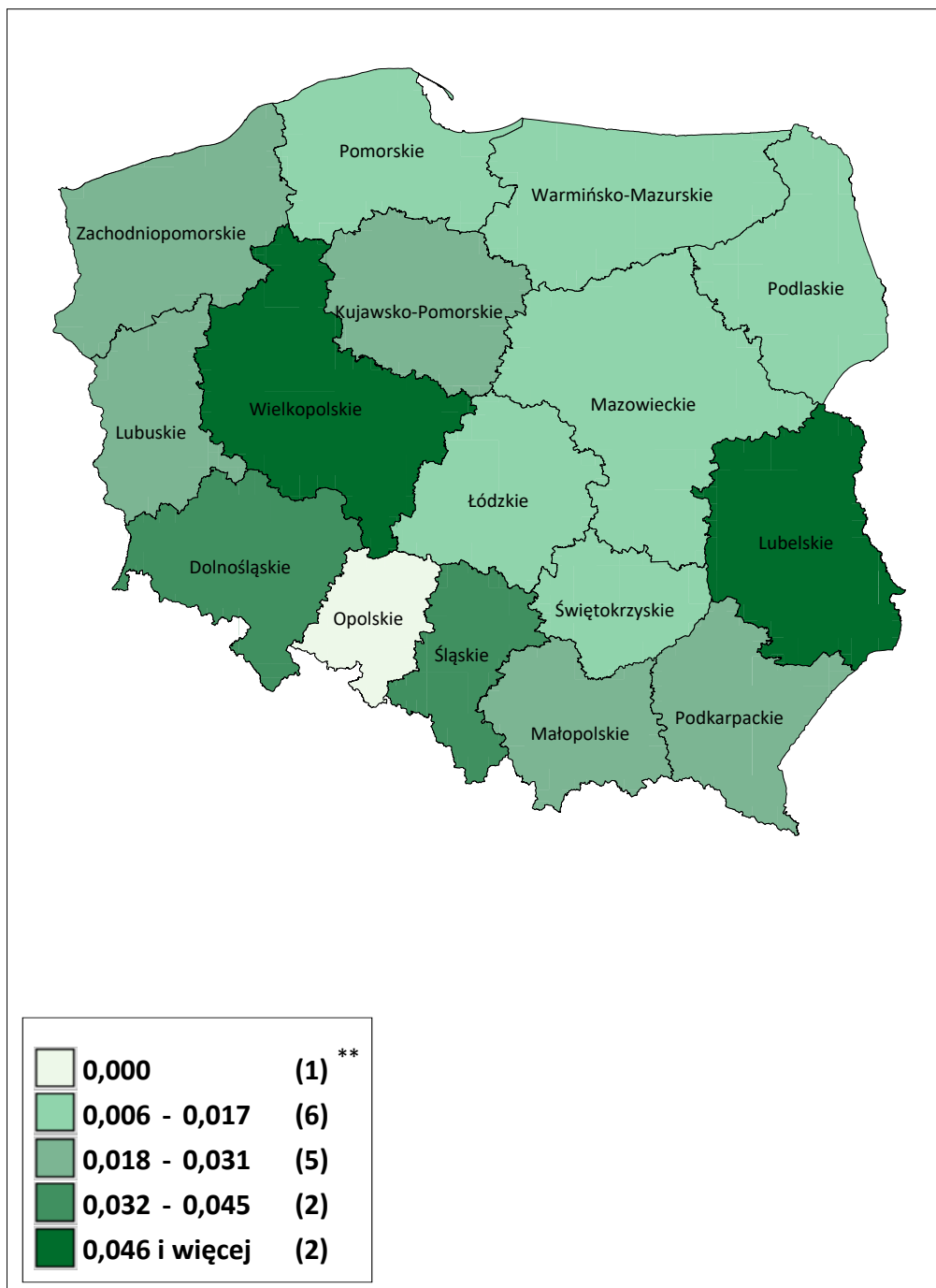
**) przemysł: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Tabl. 25 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w 2021 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących

Województwa	Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących ^{*)}
OGÓŁEM	345	100,0	0,025
Dolnośląskie	48	13,9	0,043
Kujawsko-pomorskie	17	4,9	0,026
Lubelskie	27	7,8	0,048
Lubuskie	7	2,0	0,021
Łódzkie	8	2,3	0,009
Małopolskie	25	7,2	0,020
Mazowieckie	32	9,3	0,013
Opolskie	-	-	-
Podkarpackie	13	3,8	0,021
Podlaskie	3	0,9	0,009
Pomorskie	5	1,4	0,006
Śląskie	62	18,0	0,037
Świętokrzyskie	2	0,6	0,006
Warmińsko-mazurskie	4	1,2	0,010
Wielkopolskie	80	23,2	0,056
Zachodniopomorskie	12	3,1	0,022

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym.

Rys. 19 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w 2021 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących *)

*) poza rolnictwem indywidualnym

***) liczba województw

Tabl. 26 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2021 r. według wysokości podstawy wymiaru wyrażonej w % przeciętnego wynagrodzenia oraz płci rencistów

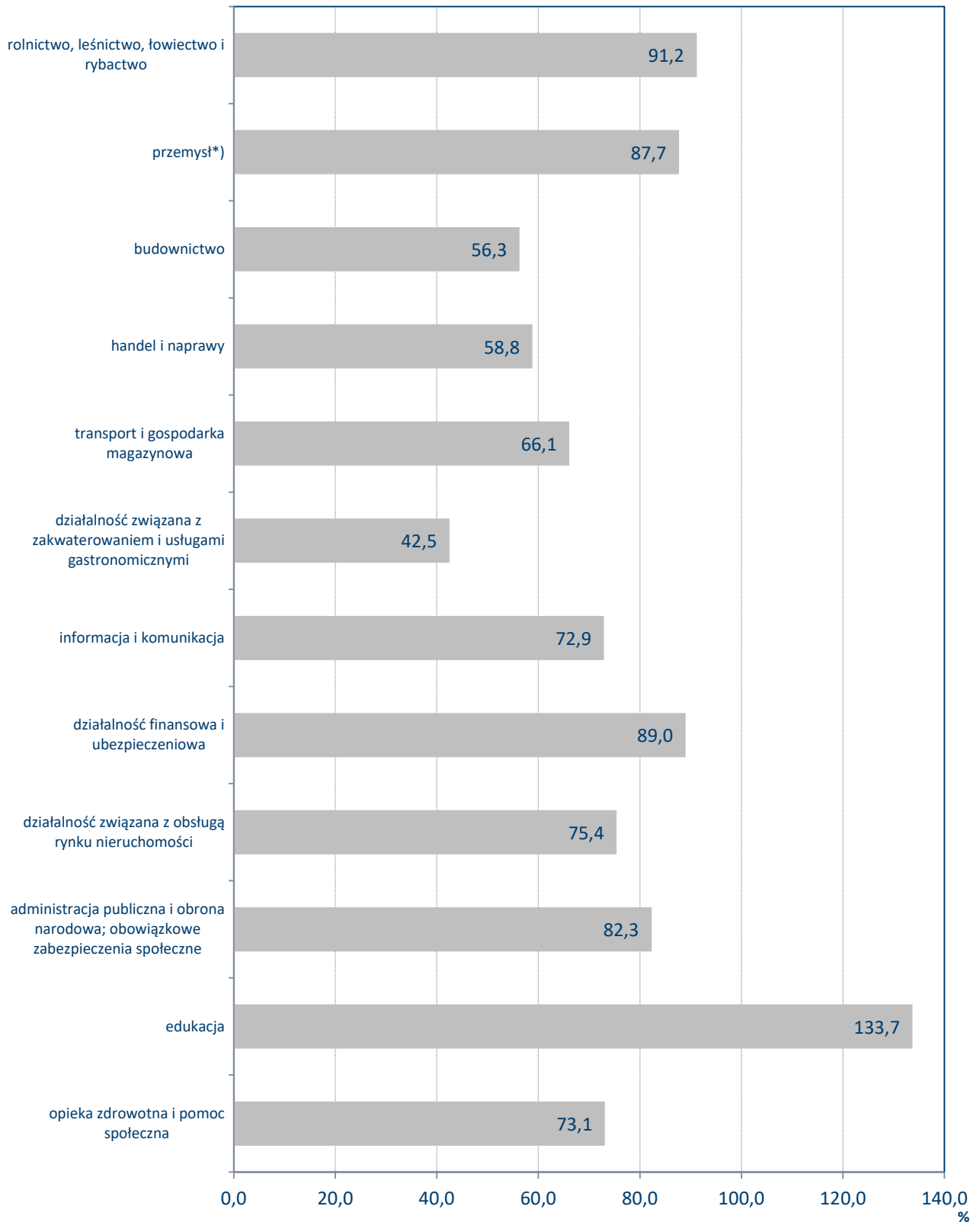
Wysokość podstawy wymiaru w % przeciętnego wynagrodzenia *)	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 389	100,0	1 007	100,0	382	100,0
do 49,99	456	32,8	347	34,5	109	28,5
50,00 – 74,99	321	23,1	242	24,0	79	20,7
75,00 – 99,99	206	14,8	177	17,6	29	7,6
100,00 – 149,99	265	19,1	148	14,7	117	30,6
150,00 – 199,99	85	6,1	46	4,6	39	10,2
200,00 – 250,00	54	3,9	45	4,5	9	2,4
250,01 i więcej **)	2	0,1	2	0,2	-	-
przeciętny wskaźnik	80,10		76,62		89,15	

*) jest to relacja wynagrodzeń świadczeniobiorcy do przeciętnych wynagrodzeń

z okresu jaki brany jest do ustalania podstawy wymiaru w momencie przyznania renty

**) od 2003r. zgodnie z art. 17 pkt 3 ustawy wypadkowej przy ustalaniu podstawy wymiaru nie stosuje się ograniczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty do 250%. W przypadku wykorzystania do wyliczenia wysokości świadczenia wyższego niż 250% wskaźnika wysokości podstawy, nie obowiązują gwarancje dotyczące wysokości świadczenia.

Rys. 20 Podstawa wymiaru rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2021 r. wyrażona w % przeciętnego wynagrodzenia według wybranych sekcji gospodarki narodowej

*) przemysł: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

5. Renty rodzinne wypłacane przez ZUS

Od lat obserwuje się systematyczny spadek liczby osób pobierających renty rodzinne.

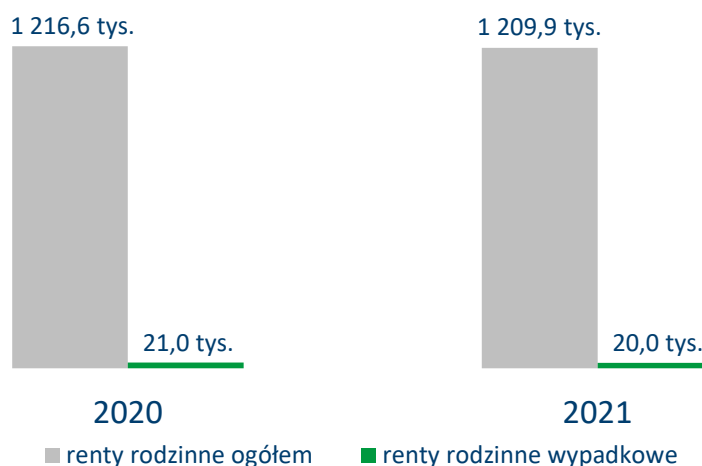
W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, przeciętna miesięczna liczba rent rodzinnych była niższa o 0,6%, zaś rent rodzinnych wypadkowych – o 4,8%.

Z tytułu wypadków przy pracy, które stanowiły przyczynę zgonu osób, po których przyznano renty rodzinne wypadkowe, przeciętnie miesięcznie wypłacano 14,8 tys. rent, natomiast z tytułu chorób zawodowych - 3,3 tys. rent rodzinnych.

Tabl. 27 Renty rodzinne ogółem i renty rodzinne wypadkowe wypłacane przez ZUS w latach 2020 – 2021

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100		Przeciętna miesięczna liczba rent w tys.	Przeciętna miesięczna wypłata renty w zł.
renty rodzinne – ogółem	2020	1 216,6	2 199,84
	2021 a	1 209,9 99,4	2 353,63 107,0
w tym:			
renty rodzinne wypadkowe	2020	21,0	2 576,01
	2021 a	20,0 95,2	2 720,48 105,6

Rys. 21 Przeciętna miesięczna liczba rent rodzinnych w latach 2020 - 2021

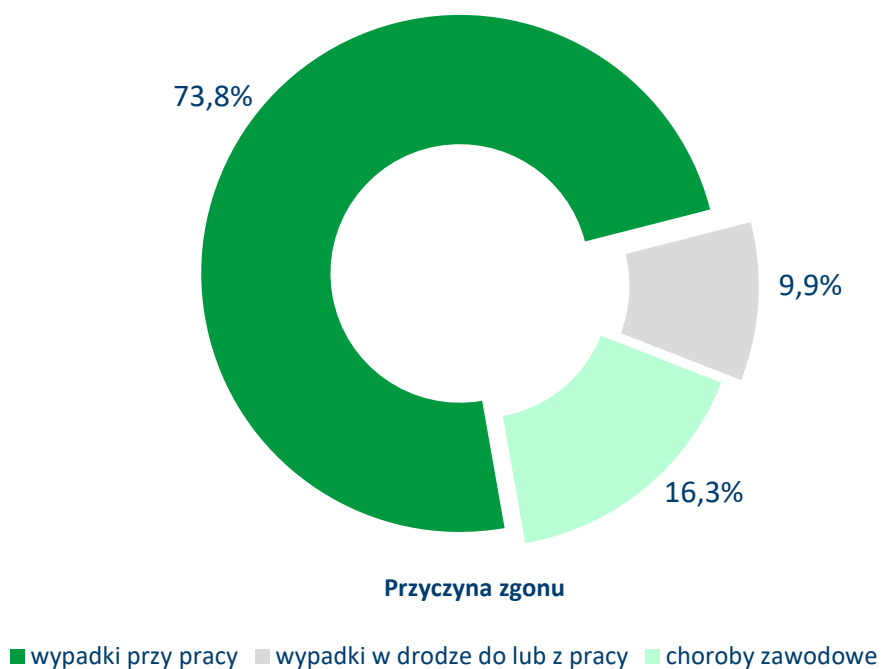

Tabl. 28 Renty rodzinne wypadkowe wypłacane przez ZUS w 2021 r.

Wyszczególnienie	Przeciętna miesięczna liczba rent w tys.
OGÓŁEM	20,0
renty z tytułu wypadku przy pracy	14,8
renty z tytułu wypadku w drodze do lub z pracy ^{*)}	2,0
renty z tytułu choroby zawodowej	3,3

^{*)} dotyczy tylko rent przyznanych na skutek wypadku w drodze do lub z pracy, który miał miejsce przed 2003 r.

Rys. 22 Struktura rent rodzinnych wypadkowych wypłacanych przez ZUS w 2021 r.

6. Renty rodzinne wypadkowe przyznane przez ZUS w 2021 roku

Następstwem wypadku przy pracy lub choroby zawodowej może być śmierć pracownika. Za wypadek przy pracy ze skutkiem śmiertelnym uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku. Fakt ten stanowi podstawę do przyznania i wypłaty osobom uprawnionym renty rodzinnej z tytułu ubezpieczenia wypadkowego.

W 2021 r. wypłacano przeciętnie miesięcznie 20,0 tys. rent rodzinnych wypadkowych. W odniesieniu do 1 209,9 tys. ogółu rent rodzinnych udział rent rodzinnych wypadkowych stanowił 1,7%.

Jak wynika z badania, w 2021 r. przyznano 255 rent rodzinnych wypadkowych. W porównaniu z rokiem 2020 liczba ta wzrosła o 21,4% (tj. o 45 przyznanych rent). Należy zauważyć, że w 80,4% przypadków renta rodzinna wypadkowa była przyznawana po rencistach lub po zmarłych ubezpieczonych w wyniku wypadków przy pracy, a w pozostałych 19,6% przypadkach w wyniku choroby zawodowej.

Najliczniejszą grupę, której przyznano renty rodzinne wypadkowe stanowiły dzieci osób zmarłych - 57,5% uprawnionych. Przeciętna liczba uprawnionych do jednej renty rodzinnej wypadkowej po ubezpieczonym lub renciście zmarłym na skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wyniosła 1,7 osoby. W przypadku rent rodzinnych po zmarłym renciście na jedno świadczenie przypadało 1,1 osoby, natomiast po ubezpieczonym 1,9 osoby.

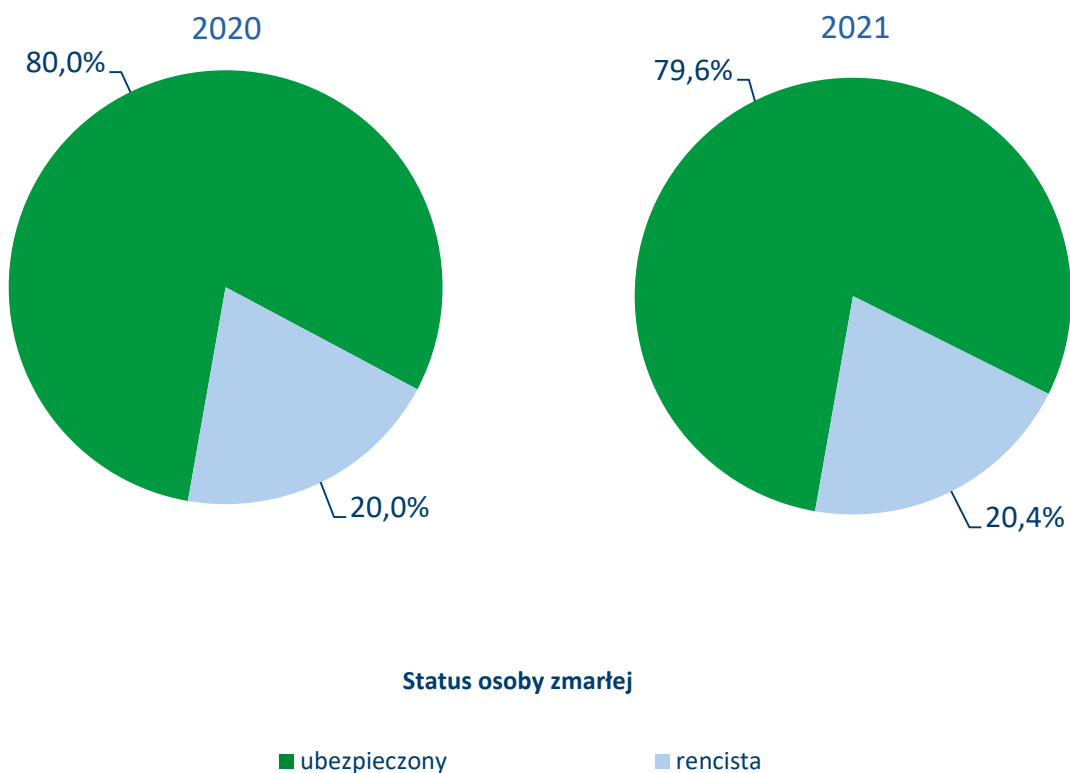
Renty rodzinne wypadkowe przyznawane były głównie po zmarłych ubezpieczonych lub rencistach uprzednio zatrudnionych w przemyśle – 42,4% ogółu tych rent rodzinnych, w budownictwie – 19,6%, w transporcie i gospodarce magazynowej – 14,9% oraz w handlu i naprawach – 9,4%.

Średnia wysokość podstawy wymiaru w relacji do przeciętnego wynagrodzenia dla rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w 2021 r. kształtowała się na poziomie 99,55% i w stosunku do roku poprzedniego była wyższa o 2,1 pkt. procentowego.

Tabl. 29 Renty rodzinne wypadkowe przyznane w latach 2020 - 2021 według przyczyny zgonu osób, po śmierci których zostały przyznane

Wyszczególnienie		Liczba rent	
a – rok poprzedni = 100			
OGÓŁEM	2020	210	
	2021	255	
	a	121,4	
z tego z tytułu:			
wypadków przy pracy	2020	175	
	2021	205	
	a	117,1	
chorób zawodowych	2020	35	
	2021	50	
	a	142,9	

Rys. 23 Struktura rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w latach 2020 - 2021 według statusu osób, po śmierci których zostały przyznane

Tabl. 30 Renty rodzinne wypadkowe przyznane w 2021 r. według przyczyn zgonu osób, po śmierci których zostały przyznane i wybranych sekcji gospodarki narodowej

Wyszczególnienie	Ogółem		Przyczyny zgonu osób, po śmierci których przyznano wypadkowe renty rodzinne			
			wypadek przy pracy		choroba zawodowa	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	255	100,0	205	100,0	50	100,0
w tym:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8	3,1	8	3,9	-	-
Górnictwo i wydobywanie	45	17,6	15	7,3	30	60
Przetwórstwo przemysłowe	46	18,0	32	15,6	14	28,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	1,6	4	2,0	-	-
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	13	5,1	13	6,3	-	-
Budownictwo	50	19,6	50	24,4	-	-
Handel i naprawy	24	9,4	24	11,7	-	-
Transport i gospodarka magazynowa	38	14,9	38	18,5	-	-
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	1,6	4	2,0	-	-
Edukacja	1	0,4	1	0,5	-	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9	3,5	3	1,5	6	12,0

Tabl. 31 Renty rodzinne wypadkowe przyznane w 2021 r. po zmarłych rencistach i ubezpieczonych według przyczyn zgonu oraz wybranych zawodów i specjalności^{*)} ubezpieczonych

Wyszczególnienie	Ogółem		Przyczyny zgonu osób, po śmierci których przyznano wypadkowe renty rodzinne			
			wypadek przy pracy		choroba zawodowa	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	255	100,0	205	100,0	50	100,0
w tym:						
Renciści	52	20,4	16	7,8	36	72,0
Kierownicy do spraw zarządzania i handlu	5	2,0	5	2,4	-	-
Kierownicy do spraw produkcji i usług	6	2,4	6	2,9	-	-
Specjaliści do spraw zdrowia	7	2,7	5	2,4	2	4,0
Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	4	1,6	4	2,0	-	-
Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	4	1,6	2	1,0	2	4,0
Sprzedawcy i pokrewni	4	1,6	4	2,0	-	-
Leśnicy i rybacy	9	3,5	9	4,4	-	-
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	21	8,2	21	10,2	-	-
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	20	7,8	19	9,3	1	2,0
Elektrycy i elektronicy	8	3,1	8	3,9	-	-
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	15	5,9	10	4,9	5	10,0
Kierowcy i operatorzy pojazdów	60	23,5	59	28,8	1	2,0
Robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	14	5,5	14	6,8	-	-

^{*)}zawody i specjalności według Klasyfikacji wprowadzonej Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (Dz. U. 2014 r., poz. 1145, z późn. zm.).

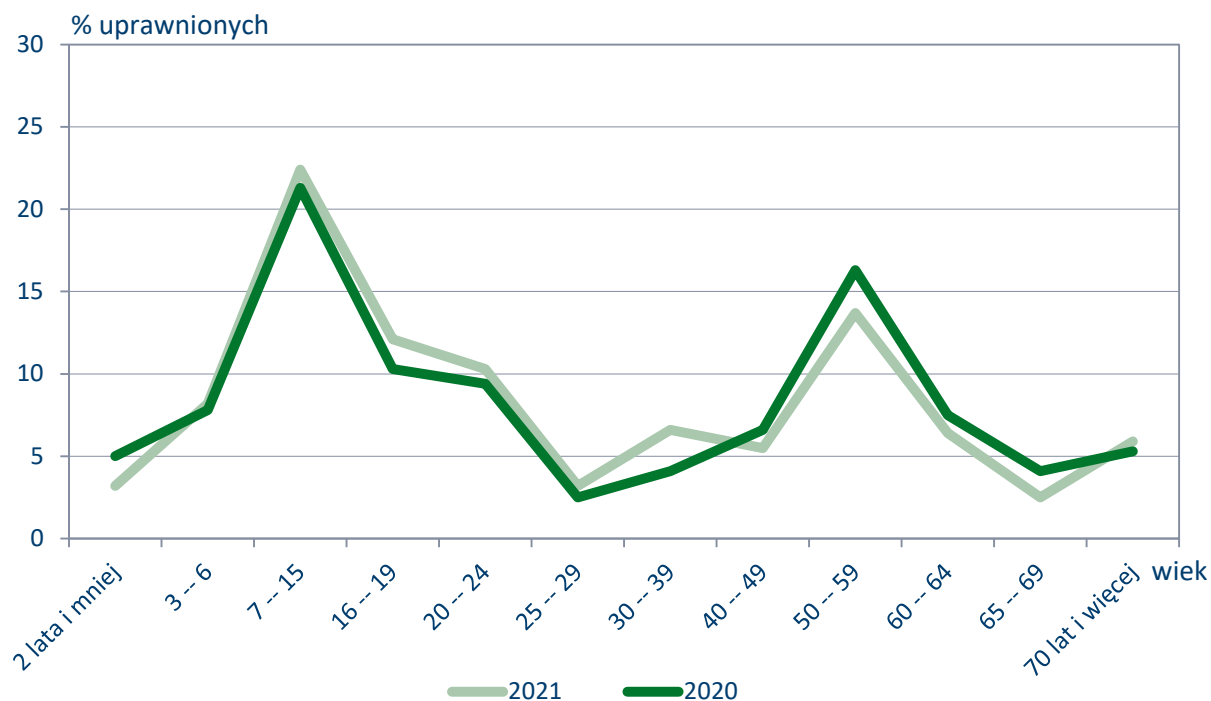
Tabl. 32 Osoby uprawnione do rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w 2021 r. po ubezpieczonym lub renciście według stopnia pokrewieństwa ze zmarłym

Wyszczególnienie	Liczba osób uprawnionych			Przeciętna liczba uprawnionych do renty
	Ogółem	w tym:		
		Współmałżonek	Dzieci	
Osoby uprawnione do rent rodzinnych - ogółem	438	186	252	1,7
Przyznanych po zmarłym:				
- ubezpieczonym	382	143	239	1,9
- renciście	56	43	13	1,1

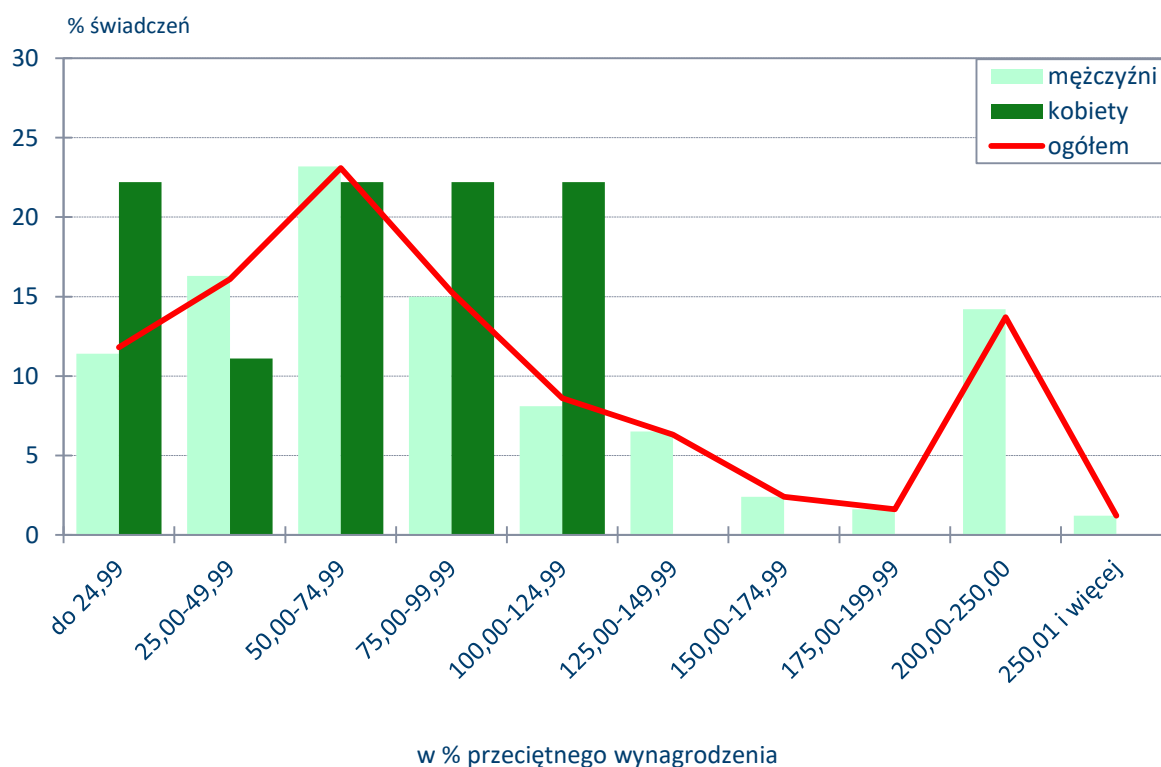
Tabl. 33 Osoby uprawnione do rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w 2021 r. według wieku oraz tytułu otrzymania renty

Wiek osób uprawnionych do renty rodzinnej wypadkowej	Ogółem	Z tego otrzymujący rentę z tytułu:	
		wypadku przy pracy	chorób zawodowych
OGÓŁEM	438	387	51
2 lata i mniej	14	14	-
3 – 6	36	36	-
7 – 15	98	98	-
16 – 19	53	51	2
20 – 24	45	43	2
25 – 29	14	14	-
30 – 39	29	29	-
40 – 49	24	24	-
50 – 59	60	52	8
60 – 64	28	19	9
65 – 69	11	5	6
70 lat i więcej	26	2	24

Rys. 24 Struktura według wieku osób uprawnionych do rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w latach 2020 – 2021

Rys. 25 Struktura wysokości podstawy wymiaru rent rodzinnych wypadkowych według pęci osób, po których przyznano świadczenie

Tabl. 34 Renty rodzinne wypadkowe przyznane w 2021 r. według wysokości podstawy ich wymiaru wyrażonej w % przeciętnego wynagrodzenia oraz płci osób, po których przyznano świadczenie

Wysokość podstawy wymiaru w % przeciętnego wynagrodzenia ^{*)}	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	255	100,0	246	100,0	9	100,0
do 24,99	30	11,8	28	11,4	2	22,2
25,00 – 49,99	41	16,1	40	16,3	1	11,1
50,00 – 74,99	59	23,1	57	23,2	2	22,2
75,00 – 99,99	39	15,3	37	15,0	2	22,2
100,00 – 149,99	38	14,9	36	14,6	2	22,2
150,00 – 199,99	10	3,9	10	4,1	-	-
200,00 – 250,00	35	13,7	35	14,2	-	-
250,01 i więcej ^{**)}	3	1,2	3	1,2	-	-
przeciętny wskaźnik	99,55		100,89		62,91	

^{*)} jest to relacja wynagrodzeń świadczeniobiorcy do przeciętnych wynagrodzeń z okresu jaki brany jest do ustalania podstawy wymiaru w momencie przyznania renty
^{**)} od 2003r. zgodnie z art. 17 pkt 3 ustawy wypadkowej przy ustalaniu podstawy wymiaru nie stosuje się ograniczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty do 250%.
W przypadku wykorzystania do wyliczenia wysokości świadczenia wyższego niż 250% wskaźnika wysokości podstawy, nie obowiązują gwarancje dotyczące wysokości świadczenia.

7. Podsumowanie

Rozpoznanie przyczyn wypadków przy pracy jest istotne dla prowadzenia działań profilaktycznych zmierzających do poprawy warunków pracy, aby w przyszłości uniknąć podobnych incydentów i zapewnić większe bezpieczeństwo pracownikom. Każdy wypadek przy pracy nie jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn. Zatem znaczenie ma tu organizacja pracy i kultura bezpieczeństwa.

Od wejścia w życie ustawy wypadkowej w 2003 r. do 2012 r. liczba przyznawanych rent wypadkowych zmalała o ponad połowę. W kolejnych latach tj. od 2013 r. ustabilizowała się na poziomie około 1,5 tys. rocznie.

W 2021 r. rentę z tytułu niezdolności do pracy wypadkową przyznano 1 389 osobom. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba była mniejsza o 4,7%. Renty z tytułu niezdolności do pracy przyznane na skutek wypadku przy pracy stanowiły 75,2% ogółu rent wypadkowych i było ich o 7,6% mniej niż w roku 2020.

W 2021 r. średni wiek rencistów, którym przyznano rentę wypadkową wyniósł 52,9 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim był wyższy o niecałe 4 miesiące. W populacji mężczyzn średni wiek wyniósł 51,9 roku, a w populacji kobiet 55,5 roku.

W 74,9% przypadków przyczyną niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy były urazy układu kostno-stawowego, oparzenia termiczne czy też chemiczne.

Jedną z konsekwencji, wynikającą z zatrudnienia w warunkach szkodliwych i uciążliwych, są choroby zawodowe. Podobnie jak w 2020 r., w przyczynach przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową dominowały dwa schorzenia: choroby narządu głosu (47,2% ogółu rent z tytułu choroby zawodowej) i pylice płuc (14,2%). W dalszej kolejności były: uszkodzenia słuchu (9,6%) oraz choroby układu ruchu (7,8%). W populacji kobiet podstawową przyczyną przyznania renty z tytułu choroby zawodowej były choroby narządu głosu – 73,7% ogółu przyznanych rent z tego tytułu, zaś w populacji mężczyzn były to: pylice płuc – 31,3%, oraz uszkodzenia słuchu – 20,4%.

Następstwem wypadku przy pracy lub choroby zawodowej może być śmierć pracownika. Za wypadek przy pracy ze skutkiem śmiertelnym uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili tego wypadku. Fakt ten stanowi podstawę przyznania i wypłaty osobom uprawnionym renty rodzinnej z tytułu ubezpieczenia wypadkowego.

W 2021 r. wypłacano przeciętnie miesięcznie 20,0 tys. rent rodzinnych wypadkowych. Przyznano - 255 rent rodzinnych wypadkowych, ich liczba w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 21,4% (tj. o 45 przyznanych rent).

W 80,4% przypadków renta rodzinna wypadkowa została przyznana po rencistach lub po zmarłych ubezpieczonych w wyniku wypadków przy pracy, a w pozostałych 19,6% przypadkach w wyniku choroby zawodowej.

Renty rodzinne wypadkowe przyznawane były głównie po zmarłych ubezpieczonych lub rencistach uprzednio zatrudnionych w przemyśle – 42,4% ogółu tych rent rodzinnych, w budownictwie – 19,6%, w transporcie i gospodarce magazynowej – 14,9% oraz w handlu i naprawach – 9,4%.